

Meerjarenplan Jeugd en Veiligheid District 8

Definitieve versie

Amsterdam, 7 januari 2003

M. van Barlingen

In opdracht van:

Stadsdeel Westerpark

Stadsdeel Bos en Lommer

Stadsdeel Oud West

Inhoudsopgave

Colofon	4
1 Inleiding	5
1.1 Aanpak district 8	5
1.2 Leeswijzer	6
2 Westerpark	8
2.1 Algemeen	8
2.2 Veiligheid in Westerpark	8
2.3 Jongerenoverlast in Westerpark	9
2.4 Jeugdcriminaliteit in Westerpark	10
2.5 Buurtindicatoren	11
2.6 Oorzaken en risicofactoren	12
2.7 Aanbod en aanpak vanuit het stadsdeel	12
2.8 Lacunes, knelpunten en kansen	15
2.9 Knelpunten, aanpak en kansen samengevat	17
3 Bos en Lommer	19
3.1 Algemeen	19
3.2 Veiligheid in Bos en Lommer	19
3.3 Jongerenoverlast in Bos en Lommer	20
3.4 Jeugdcriminaliteit in Bos en Lommer	21
3.5 Buurtindicatoren	22
3.6 Oorzaken en risicofactoren	23
3.7 Aanbod en aanpak vanuit het stadsdeel	24
3.8 Lacunes, knelpunten en kansen	25
3.9 Knelpunten, aanpak en kansen samengevat	27
4 Oud West	29
4.1 Algemeen	29
4.2 Veiligheid in Oud West	29
4.3 Jongerenoverlast in Oud west	30
4.4 Jeugdcriminaliteit in Oud West	31
4.5 Buurtindicatoren	32
4.6 Oorzaken en risicofactoren	32
4.7 Aanbod en aanpak vanuit het stadsdeel	33
4.8 Lacunes, knelpunten en kansen	35
4.9 Knelpunten, aanpak en kansen samengevat	37
5 District en stad	39
5.1 Politie	39
5.2 Justitie	40
5.3 Werkvirus (Jongerenloket Maatwerk)	41
5.4 De rol van partners op districtsniveau	41
5.4 Stadsbreed aanbod	41
5.5 Aansluiting op het stadsbrede aanbod	43
6 Wat willen we bereiken?	44
7 Wat gaan we doen?	47
7.1 Een (stevige) aanpak van concrete overlast door jongeren	47
7.2 Stroomlijning van bestaande structuren voor signalering en toeleiding	50
7.3 Effectieve inzet specifiek (preventief) aanbod op stadsdeelniveau	52

	8	Naar meetbare resultaten	54
	8.1	Resultaten per maatregel	54
	8.2	Effecten van de maatregelen	55
	9	Organisatie en structuur	58
	9.1	Communicatie	58
	9.2	Profiel van de programmacoördinator	59
	10	Financiën	60
		Bijlagen	
Bijlage 1		Bronnenlijst	62

Colofon

Dit Meerjarenplan Jeugd en Veiligheid is opgesteld door de klankbordgroep Jeugd en Veiligheid district 8 in opdracht van de stadsdelen Westerpark, Bos en Lommer en Oud West. In de klankbordgroep hebben zitting: de beleidsmedewerkers Jeugd en de beleidsmedewerkers (integrale) Veiligheid van de drie genoemde stadsdelen, het hoofd Welzijn van stadsdeel Westerpark, de portefeuillehouder jeugd van het Districts Management van de politie en een vertegenwoordiger van Justitie in de Buurt district 8.

In december 2002 is dit plan geaccordeerd door zowel de subdriehoek van district 8 als de afzonderlijke Dagelijks Besturen van de betrokken stadsdelen.

Bij de ontwikkeling en het opstellen van dit plan is ondersteuning verleend door Marije van Barlingen van DSP-groep.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met:
Stadsdeel Westerpark, sector Welzijn, Fred Kok, 020 5810409.

1 Inleiding

De aanpak van jeugdcriminaliteit staat de laatste jaren hoog op de politieke agenda. Sinds in 1995 in dat kader het programma 'Binden of Boeien' is gestart in Amsterdam hebben diverse betrokken partijen zich dan ook gevonden in een intensievere samenwerking en zijn er tal van repressieve en preventieve maatregelen ontwikkeld. De ruime doelstelling van 'Binden of Boeien' – alle jongeren naar school of aan het werk – heeft er echter ook toe geleid dat een groot aantal van die maatregelen min of meer los van elkaar staat. Bovendien bleek uit de evaluatie van de eerste jaren 'Binden of Boeien' dat van veel van die maatregelen en projecten onvoldoende duidelijk is in hoeverre ze daadwerkelijk effectief zijn.

Op basis van die ervaringen wordt in de notitie 'Hoofdpijnen Jeugd en Veiligheid 2001-2004' van de gemeente Amsterdam een nieuwe fase in de aanpak van jeugdcriminaliteit aangekondigd. Aangegeven is dat gezin, school, het vrijetijdsaanbod, de jeugdzorg en de jeugdbescherming in principe voldoende waarborgen geven aan kinderen en jeugdigen om op te groeien naar een zelfstandige deelname aan het maatschappelijk leven. Toch valt een aantal jongeren uit de boot: ze hangen rond en trappen rotzooi en/of plegen lichte en zware strafbare feiten. De problemen die jongeren met dit gedrag veroorzaken spelen zich voor een groot deel af op straat. Daarom, zo stelt de gemeente, komt het nieuwe beleid Jeugd en Veiligheid vooral daar in actie.

Als hoofddoelstelling voor Jeugd en Veiligheid 'nieuwe stijl' kiest de gemeente Amsterdam dan ook voor leveren van een aantoonbare bijdrage aan het verhogen van de veiligheid op straat, waar deze in het gedrang komt door onacceptabel gedrag van jongeren tot en met 24 jaar.

Om dat te bereiken zal er gebiedsgericht en vraaggestuurd moeten worden samengewerkt tussen alle partijen die zich bezighouden met jeugd op lokaal niveau. Daarbij is – anders dan in voorgaande jaren – gekozen voor het politiedistrict als gebiedseenheid.

1.1 Aanpak district 8

Politiedistrict 8 beslaat de stadsdelen Westerpark, Bos en Lommer en Oud West. Jeugd en Veiligheid 'nieuwe stijl' is in dit district in mei 2002 van start gegaan met de ontwikkeling van een startnotitie door de trekker van het district - het stadsdeel Westerpark. Eind augustus 2002 is vervolgens een klankbordgroep in het leven geroepen waarin vertegenwoordigers van Justitie in de Buurt, de politie en beleidsmedewerkers Jeugd en beleidsmedewerkers Veiligheid van de drie betrokken stadsdelen zitting hebben.

Deze klankbordgroep heeft tot taak om een gezamenlijk kader vast te stellen voor de aanpak Jeugd en Veiligheid in de komende jaren. In het najaar van 2002 hebben zij de (eerste) algemene uitgangspunten en doelstellingen voor het Meerjarenplan vastgelegd in een notitie¹. Zo is vastgesteld dat Jeugd en Veiligheid zich – in het licht van de nieuwe stedelijke doelstelling - uitsluitend richt op het begrip veiligheid(sgevoel) in de wijken en hoe dit beïnvloed wordt door groepen jongeren.

Noot 1 Meerjarenplan Jeugd en Veiligheid district 8. Deel 1 : Bouwstenen. Oktober 2002.

Alle andere onderwerpen die wel van invloed zijn op de veiligheid maar die geen verband houden met jongeren die op enige wijze overlast veroorzaken, vallen buiten dit beleidskader. De doelgroep van het beleid wordt daarmee: *alle jongeren tussen ongeveer 12 en 25 jaar die zich – al dan niet in groepsverband – schuldig maken aan overlastgevend en/of crimineel gedrag op straat.*

Daarbij geldt dat de aanpak van criminaliteit² vooral de taak is van de betrokken partners uit de jeugdstrafrechtketen – politie en justitie – terwijl de (preventieve) aanpak van risicogedrag³ vooral een taak is van de partners uit de stadsdelen. Omdat in beide gevallen echter vooral snel en effectief dient te worden ingegrepen, moet Jeugd en Veiligheid met name een praktische aanpak zijn. En omdat in de praktijk de verschillende ‘typen’ jongeren samen optrekken, zullen *alle* partijen een bijdrage moeten leveren en met elkaar moeten afstemmen en samenwerken om te komen tot een oplossing van gesignaleerde problemen.

Stadsdelen, politie en diverse uitvoerende instanties geven in dat kader aan dat een belangrijk knelpunt in de opzet en uitvoering van beleid de afstemming en versnipperde informatie is. De aanpak en de werkwijze van de verschillende instanties die met probleemjongeren te maken hebben, is vaak onvoldoende op elkaar afgestemd. Overlegstructuren bestaan wel, maar zijn onvoldoende doelgericht en effectief. Bovendien is in de eerste fase van de ontwikkeling van deze districtsbrede aanpak gebleken dat de stadsdelen niet of nauwelijks van elkaar weten welk beleid er is en/of welke activiteiten uitgevoerd worden.

Daar komt bij dat het beleid Jeugd en Veiligheid zich bevindt op het snijvlak van algemeen jeugdbeleid en algemeen veiligheidsbeleid. De bijdrage Jeugd en Veiligheid vormt daarop slechts een aanvullende financiering – beperkt van omvang, afgezet tegen de reguliere (stadsdeel)budgetten van onderwijs, jeugdzorg, vrijetijdsbesteding, politie en justitie.

Voordat er concrete acties zouden worden geformuleerd is daarom eerst een sterkte/zwakte analyse per stadsdeel opgesteld.

Daartoe is bestaand cijfermateriaal verzameld, zijn beleidsstukken en notities bestudeerd en zijn gesprekken gevoerd. Deze gesprekken zijn op zowel bestuurlijk en ambtelijk niveau in de stadsdelen gevoerd als met medewerkers van instellingen en organisaties ‘uit het veld’. De resultaten hiervan zijn vervolgens in schema's per stadsdeel verwerkt. Door de schema's naast elkaar te leggen is tenslotte in kaart gebracht waar gemeenschappelijke knelpunten en mogelijke oplossingen liggen.

Op basis daarvan is medio november door de klankbordgroep vastgesteld welk concreet aanbod op districtsniveau vorm dient te krijgen en op welke wijze de Jeugd en Veiligheidsgelden daarbij ingezet kunnen worden.

1.2 Leeswijzer

De stadsdeelanalyses zijn terug te vinden in de hoofdstukken twee, drie en vier van dit plan. In deze hoofdstukken is per stadsdeel in kaart gebracht wat de specifieke problemen zijn, welk aanbod er reeds gedaan wordt en wat eventueel gewenst aanbod is.

Noot 2 Primaire doelgroep: harde kern en licht criminelen.
Noot 3 Primaire doelgroep: first offenders en risicojongeren.

Op basis van deze analyses is per stadsdeel een schematisch overzicht van de belangrijkste knelpunten en problemen én het bestaande aanbod samengesteld. In aanvulling daarop is in hoofdstuk 5 beschreven welke voorzieningen en aanpakken er op districtsniveau (politie en justitie) en stadsbreed zijn.

De vertaling van problemen en kansen in concrete doelen en activiteiten is in de hoofdstukken zes en zeven beschreven en in hoofdstuk acht wordt dieper ingegaan op het meten van de resultaten. In hoofdstuk negen en tien is tenslotte beschreven hoe een en ander georganiseerd en gefinancierd wordt.

2 Westerpark

2.1 Algemeen

Het stadsdeel Westerpark heeft zo'n 34.000 inwoners verdeeld over 10 buurten. In het stadsdeel zijn er zo'n 6.000 kinderen van tussen de 0 en 19 jaar oud en zo'n 2.750 jongeren in de leeftijdsgroep 19 tot 25 jaar.

Het stadsdeel Westerpark wordt gekenmerkt door een grote diversiteit. De woningdichtheid en bevolkingssamenstelling verschillen aanzienlijk per buurt, en daarmee ook de mate en vorm van onveiligheid op straat. Het aantal inwoners van allochtone afkomst is hetzelfde als gemiddeld in Amsterdam – 36,3%.

2.2 Veiligheid in Westerpark

Subjectief gezien is het stadsdeel Westerpark niet erg veilig: 42% van de bewoners voelt zich wel eens onveilig in de eigen buurt. Daarbij moet overigens aangetekend worden dat in het districtsjaarplan 2003 geconstateerd wordt dat dit percentage iets is afgenomen sinds 1999 – een positieve ontwikkeling dus.

Gevraagd naar het slachtofferschap van bewoners blijkt dat in 2001 37% van de bewoners aangeeft het slachtoffer van diefstal te zijn geworden, 27% van vernieling en 10% van fysiek geweld. Concreet is er bij de politie in de afgelopen jaren het volgende aantal aangiften gedaan⁴:

	1999	2000	2001
Diefstal uit/vanaf motorvoertuigen	911	964	963
Inbraak woning	499	497	429
Vernieling/zaakbeschadiging	347	363	317
Mishandeling	166	173	187
Diefstal van motorvoertuig	209	146	185
Straatroof	89	84	82
Zakkenrollerij	104	101	79
Openbare orde, inclusief openlijke geweldpleging	21	24	40
Overval	28	20	20
Totaal (aangifte) misdrijven	4110	4067	3901

Uit de tabel kan afgelezen worden dat het totaal aantal misdrijven in de afgelopen jaren iets gedaald is. Opvallend is echter dat de misdrijven mishandeling en openbare orde gestegen zijn. Bij de eerste moet overigens wel aangetekend worden dat huiselijk geweld hier ook onder valt, en dat daarop vanuit de politie de laatste tijd veel extra inzet is gepleegd.

In 2001 is het stadsdeel Westerpark een traject gestart om samen met bewoners en ondernemers te komen tot een wijkveiligheidsplan 2002. Met bijna 750 bewoners en ondernemers is in dit kader contact geweest.

Noot 4 Cijfers aangeleverd door de politie district 8, Wijkteam Houtmankade.

In elk van de 10 buurten in Westerpark zijn bijeenkomsten geweest waarin de bewoners van de buurten hebben aangegeven wat zij als belangrijkste veiligheidsproblemen ervaren. Uit deze bijeenkomsten is naar voren gekomen dat in vijf⁵ van de tien buurten jongerenoverlast als één van de drie belangrijkste problemen genoemd wordt.

2.3 Jongerenoverlast in Westerpark

In aansluiting op bovenstaande is in de gesprekken met sleutelpersonen ingegaan op de aard en omvang van de overlast door jongeren in het stadsdeel. Uit deze gesprekken komt naar voren dat veel van de overlast door jongeren die gemeld wordt in feite vooral uit hinderlijk gedrag bestaat - veroorzaakt doordat er te weinig ruimte is voor jongeren, zowel in letterlijke als figuurlijke zin. Concreet worden de volgende overlastplekken genoemd:

1 Zeeheldenbuurt

Een groep van ongeveer 20 jongeren die samenkomen op het Zoutkeetspleintje. Het gaat hierbij overigens niet alleen om jongeren uit de buurt maar ook om jongeren uit de regio, zoals bijvoorbeeld Amsterdam Zuidoost. Deze jongeren geven volgens de buurtbewoners overlast door hun taalgebruik en geluidsniveau, maar worden door sleutelpersonen niet beschouwd als crimineel.

2 Spaarndammerbuurt Oost

Een groep van zo'n 20 jongeren hangt rond op het Suikerplein. Ze houden zich voornamelijk bezig met basketbal en voetbal. Geluidsoverlast is een bron van ergernis en er is sprake van wrijving tussen de jongeren en bewoners en daaruit voortvloeiend intimidatie van bewoners.

3 Spaarndammerbuurt west

Hier is sprake van een agressieve groep van ongeveer 25 jongens waar niemand veel vat op heeft. Deze groep maakt zich schuldig aan vandalisme – ruiten ingooien, auto's bekrassen – en terroriseert de buurt.

4 Staatsliedenbuurt - Witteneiland

Het nieuwe gedeelte van het Witteneiland is dichtbebouwd en gehorig. Daar is dus al snel sprake van overlast, maar er is niet één specifieke groep die veel overlast veroorzaakt. Aan het eind van de Van Beuningestraat op het Van Beuningenplein is wel sprake van een groep. Deze groep intimideert de buurt door bijvoorbeeld over schuurtjes en door tuinen te lopen.

5 Westerstaatsman

In deze buurt zitten ongeveer 40 jongeren 'die hun ei niet kwijt kunnen'. Daarbij zitten overigens een aantal jongeren die niet uit het stadsdeel komen, maar uit de regio. Binnen deze groep wordt veel softdrugs gebruikt. Hoewel niet crimineel, ontstaan er door het groepsproces wel steeds meer problemen in de sfeer van intimidatie.

6 Hugo de Grootbuurt

In de Hugo de Grootbuurt wordt sinds kort een groep gesignaleerd waar veel klachten over komen van bewoners. Het gaat hier om jongeren die vooral uit het aangrenzende stadsdeel Oud West komen. Een eerste analyse van de groep heeft geleerd dat het hier om een zeer gevarieerde groep gaat waarin zowel risicojongeren als harde-kernjongeren zitten.

Noot 5 Namelijk: Hugo de Grootbuurt, Zeeheldenbuurt, Spaarndammerbuurt West, Westerstaatsman en Spaarndammerbuurt Oost.

7 *Marcanti*

Rondom het Marcanticollege wordt door bewoners veel geklaagd over overlast in pauzes, tussenuren en na schooltijd in portieken en in de snackbar tegenover de school. De problemen worden hier met name veroorzaakt doordat het een grote school is in ene kleine buurt. Er zijn weinig faciliteiten en er is weinig ruimte voor de jongeren.

2.4 Jeugdcriminaliteit in Westerpark

Kijken we naar de ontwikkeling van het aantal en type delicten⁶ dat door jongeren werd gepleegd in het stadsdeel over de jaren 1998 – 2000, dan valt op dat er in het aantal delicten dat jaarlijks gepleegd wordt door jongeren nauwelijks enige verandering is. Kijken we naar het type delicten dan valt op dat in verhouding het aantal misdrijven tegen leven en persoon is afgenomen, terwijl het aantal misdrijven dat verband houdt met vuurwapens in verhouding flink is toegenomen. Tabel 2.1 geeft een overzicht⁷.

Tabel 2.1 Absoluut aantal delicten door jeugdige verdachten naar type delict

Westerpark	1998	1999	2000
Misdrijf tegen leven/ persoon	22	34	18
Misdrijf tegen openbare orde en gezag	12	11	17
Ruwheidsmisdrijven	3	6	5
Vermogensmisdrijven	87	82	78
Zedendelicten	0	8	2
Verkeersmisdrijven	6	5	6
Drugs	4	6	7
Vuurwapens	9	8	18
Overige/onbekend	1	3	1
Totaal	143	163	153

Kijken we naar het aantal jongeren dat woonachtig is in het stadsdeel en dat zich schuldig maakt aan strafbaar gedrag, dan krijgen we het volgende overzicht:

Tabel 2.2 Totaal aantal jeugdige verdachten in Westerpark naar type dader

Type dader	1996	1997	1998	1999	2000
Harde kern	19	19	31	21	13
Licht crimineel	83	79	96	95	92
First offender	39	49	64	54	53
Totaal	141	147	191	170	158

Uit bovenstaande tabel is af te lezen dat in 1998 een piek in het aantal jeugdige verdachten is geweest. En hoewel dit aantal sindsdien weer is afgenomen, is het totaal aantal jeugdige verdachten nog steeds hoger dan in 1996.

Noot 6 Let op: het gaat hier om delicten die door aangehouden verdachten zijn bekend. Het aantal aangiften ligt veel hoger en het werkelijk aantal delicten nog hoger. Bovendien gaat het slechts om een periode van drie jaar – te kort om van een trend te kunnen spreken.

Noot 7 Uit: *Jeugdige verdachten in Amsterdam*, DSP-groep, 2002

Daarbij moet aangetekend worden dat – net als in de gehele stad Amsterdam – het aantal harde-kernjongeren wél is afgenomen sinds 1996: de groei van het aantal verdachten zit met name in de groep first-offenders en in iets mindere mate in de groep licht criminelen.

2.5 Buurtindicatoren

In opdracht van de projectgroep Jeugd en Veiligheid stelt Bureau O&S jaarlijks het rapport 'Buurtindicatoren Jeugd' op. In dit rapport worden op basis van indicatoren als het aandeel eenouder-gezinnen, het aandeel allochtone jeugd, omvang van jeugdwerkloosheid en het aantal aanhoudingen en aangiften buurten getypeerd. De verdeling van de indicatoren over de buurten leidt vervolgens tot een typologie van buurten naar ernst en omvang van jeugdproblematiek. Daarbij geldt dat *ernst* betrekking heeft op het relatieve voorkomen van criminaliteit, demografische en maatschappelijke kenmerken in een buurt, terwijl *omvang* betrekking heeft op het absoluut voorkomen van deze indicatoren in een buurt. Buurten die in de top 40% scoren krijgen dan het predikaat ernstig en/of omvangrijk. Indien een buurt in de top 20% scoort wordt daar de classificatie 'zeer' aan toegevoegd.

In Westerpark krijgt de Spaarndammer- en Zeeheldenbuurt het predikaat ernstig én omvangrijk. De Staatsliedenbuurt en de Centrale Markt + Frederik Hendrikbuurt krijgen het predikaat ernstig.

Basis voor deze typologie vormen de gegevens zoals weergegeven in tabel 2.3⁸. In de tabel zijn de cijfers die – in vergelijking met de stad Amsterdam – hoog zijn, grijs gearceerd.

Tabel 2.3 Buurtindicatoren Jeugd Westerpark (%)

	Aandeel jeugd			Aandeel allochtone jeugd			Eenouder-gezin	Werkloosheid 15-24 jr.		Aanhoudingen	
	0-11	12-17	18-24	0-11	12-17	18-24	12-17	allocht.	totaal	12-17	18-24
Spaarndammer-Zeehelden	13,3	6	9,1	67,1	77,1	55,7	43,5	7,8	7,6	11,6	10,2
Staatslieden	10,2	3,5	9,5	59,5	73,8	45,9	38,4	8,2	6,3	9,7	6,9
Centr.Markt/ F.Hendrik	11,3	2,9	6,6	40,8	60,1	40,5	35,1	7,4	7	13	4,9
Amsterdam	13,1	5,4	8,9	59	64,6	47,3	31,5	7,9	6,3	7,4	6,7

Uit bovenstaande gegevens kan worden opgemaakt dat er in de Spaarndammer- en Zeeheldenbuurt relatief veel allochtone kinderen en jongeren wonen, dat er veel jongeren uit een eenoudergezin komen en dat de totale jeugdwerkloosheid relatief hoog is. Bovendien is het aantal aanhoudingen van jongeren tussen 12 en 25 jaar relatief flink hoger dan gemiddeld in Amsterdam.

In de Staatsliedenbuurt wonen relatief veel allochtone jongeren tussen 12 en 18 jaar oud. Ook het aantal jongeren dat afkomstig is uit een eenoudergezin is relatief hoog, evenals het aantal aanhoudingen van jongeren tussen 12 en 18 jaar. Daarbij dient wel aangetekend te worden dat het totaal aantal 12 tot 18 jarigen in de buurt in verhouding heel laag is, en het dus absoluut gezien vrij lage aantallen zijn.

In de Centrale Markt/Frederik Hendrikbuurt scoren veel indicatoren relatief gemiddeld of laag.

Zo wonen er relatief weinig jongeren, waarvan er weer relatief weinig van

Noot 8 Uit: *Buurtindicatoren Jeugd 2001*, Bureau Onderzoek en Statistiek, Amsterdam

allochtone afkomst zijn en ligt de jeugdwerkloosheid maar iets boven het stedelijk gemiddelde. Het aantal aanhoudingen onder 18 tot 25 jarigen ligt bovendien flink onder het stedelijk gemiddelde. Des te opvallender is daarom het aantal aanhoudingen onder 12 tot 18 jarigen dat relatief maar liefst bijna twee maal zo hoog is als gemiddeld in Amsterdam. Aangenomen wordt dat het feit dat in deze buurt een school voor voortgezet onderwijs (Marcanti) gevestigd is daarbij een rol speelt.

2.6 Oorzaken en risicofactoren

Gevraagd naar de (mogelijke) oorzaken van overlastgevend en crimineel gedrag door jongeren in het stadsdeel worden door veel sleutelpersonen dezelfde risicofactoren genoemd. Het algemene beeld is dat een aantal (jonge) kinderen moeite heeft op school door taal- en leerachterstanden. De overgang van het basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs verloopt voor deze kinderen vaak moeizaam waardoor een verhoogd risico op voortijdige schooluitval en daarmee op werkloosheid en het afglijden naar criminaliteit ontstaat. Volgens respondenten speelt ook de gezinssituatie hier een belangrijke rol in: in toenemende mate wordt gesignaleerd dat ouders problemen hebben met het opvoeden van hun kinderen. Een combinatie van problemen op school en gezinsproblematiek leidt er vervolgens vaak toe dat jongeren moeite hebben met het vinden van hun eigen weg naar volwassenheid – wat weer kan resulteren in het gebruik van alcohol en drugs, het vertonen van onacceptabel (onbeschoft) gedrag op straat en uiteindelijk zelfs criminaliteit. Belangrijke factor hierin is volgens sleutelpersonen ook de invloed van groepsprocessen – in een groep zijn de jongeren over het algemeen veel moeilijker aanspreekbaar dan alleen. Daarbij wordt overigens wel aangekend dat het vaak om vooral hinderlijk gedrag gaat: veel jongeren die overlast veroorzaken op straat hebben gewoon geen eigen plek en er is (te) weinig voor ze te doen.

2.7 Aanbod en aanpak vanuit het stadsdeel

In de inleiding werd al aangegeven dat de stadsdelen – als we het hebben over de aanpak van overlast en criminaliteit door jongeren – vooral tot taak hebben om de (preventieve) aanpak van risicogedrag vorm te geven. Dit wordt op vele manieren en vanuit diverse beleidsterreinen gedaan. In deze paragraaf wordt dit aanbod op stadsdeelniveau globaal in kaart gebracht. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen algemene voorzieningen, voorzieningen specifiek gericht op preventie en specifieke projecten op stadsdeelniveau – onderverdeeld over verschillende leefgebieden van kinderen en jongeren.

Algemeen beleid en voorzieningen

Algemeen beleid en algemene voorzieningen voor kinderen, jongeren en hun ouders bieden ondersteuning bij het op een normale en gezonde manier opgroeien naar volwassenheid. Het algemene (jeugd- en onderwijs) beleid vormt daarmee de basis van de preventie van normoverschrijdend, overlastgevend en/of crimineel gedrag bij jongeren. Het aanbod vanuit dit algemene beleid bestrijkt alle leefgebieden van kinderen en jongeren en varieert van algemene ondersteuning bij de opvoeding van kinderen, tot het bieden van onderwijs en het bieden van mogelijkheden voor vrije tijdsbesteding.

Gezin

In Westerpark wordt ouders van heel jonge kinderen van 0 tot 4 jaar ondersteuning geboden in de vorm van consultatiebureaus en een opvoedsteunpunt. Daarnaast geeft de GG&GD opvoedvoorlichting aan ouders van kinderen tot 12 jaar. Voor ouders van jongeren tot 16 jaar wordt daarnaast de opvoedcursus 'Omgaan met pubers' geboden.

School

Onderwijs is een van de belangrijkste voorwaarden voor kinderen en jongeren om een goed toekomstperspectief op te bouwen. Bovendien zijn scholen de aangewezen plaats om zoveel mogelijk kinderen en jongeren te bereiken. In Westerpark zijn 7 basisscholen en is er naschoolse opvang. Daaraan gekoppeld wordt er in het gehele stadsdeel schoolbuurtwerk ingezet. Het schoolbuurtwerk zet zowel vraag- als aanbodgericht projecten in die onder andere tot doel hebben om kinderen vertrouwd te maken met hun buurt en de voorzieningen in de buurt, de sociale competenties van de kinderen te vergroten, hun gesprekvaardigheid te verbeteren en de kinderen waarden en normen mee te geven. Specifiek in het kader van veiligheid worden er bijvoorbeeld voor alle kinderen in groep 7 en 8 gesprekken met de buurtregisseur en weerbaarheidstrainingen georganiseerd.

Voortgezet onderwijs valt niet onder verantwoordelijkheid van het stadsdeel. Wel is er in 2000 een convenant afgesloten tussen het stadsdeel en de twee scholen voor voortgezet onderwijs in Westerpark. In dit convenant is opgenomen welke rol de verschillende partijen hebben bij de veiligheid in en rond school, zijn contactpersonen aangewezen en zijn afspraken gemaakt over samenwerking, melding en het aangifte doen van misdrijven door scholen.

Vrije tijd

Voor kinderen tot een jaar of twaalf zijn er in het stadsdeel diverse speelplaatsen en is er een kinderboerderij. Daarnaast worden er door de Stichting Welzijn en het sportbuurtwerk (sport) activiteiten op straat georganiseerd voor kinderen en jongeren tot ongeveer 16 jaar. Het jongerenwerk richt zich in het stadsdeel met name op tieners: er zijn vier accommodaties voor ontmoeting en activiteiten. Ook zijn er voor tieners en jongeren trapveldjes en is er een half pipe geplaatst in het stadsdeel. Met 'Tieners actief' worden daarnaast tieners ingezet als vrijwilligers.

Voorzieningen gericht op preventie

Naast de zeer algemene voorzieningen zoals boven beschreven, wordt er vanuit het stadsdeel ook meer specifiek ingezet op de aanpak van risicofactoren als gezinsproblemen, onderwijsachterstanden en gebrek aan toezicht op jongeren. Voor de jonge kinderen van 0 tot 4 jaar krijgt deze aanpak gestalte in opvoedcursussen voor ouders en in de voorschool die gekoppeld is aan drie basisscholen - waar kinderen worden voorbereid op het basisonderwijs door bijvoorbeeld de aanpak van vroege taalachterstanden.

Ook voor de ouders van kinderen tot 12 jaar zijn opvoedcursussen beschikbaar. Bovendien kunnen ouders ook zelf taalcursussen volgen. Met de 'Braingang' en de tienerwinkels wordt kinderen en tieners de gelegenheid geboden tot huiswerkbegeleiding. De leerplichtambtenaar speelt daarnaast een belangrijke rol in het bestrijden van verzuim en schooluitval.

Het overgrote deel van de specifieke preventie wordt echter vormgegeven in de jeugdnetwerken die in Westerpark aanwezig zijn. In deze operationele netwerken worden signalen van risicofactoren en/of risicogedrag bij individuele jongeren ingebracht en aangepakt.

Het gaat daarbij dan vooral om kinderen en jongeren die problemen hebben of veroorzaken, maar die uitdrukkelijk niet crimineel zijn. In Westerpark zijn er netwerken voor probleemjongeren van 12 jaar en jonger (de buurtnetwerken) en een netwerk voor jeugd ouder dan 12 jaar (het Netwerk 12+). Er zijn twee buurtnetwerken: een in Spaarndammerbuurt/Zeeheldenbuurt en een in Frederik Hendrikbuurt/Hugo de Grootbuurt. Deze netwerken worden gecoördineerd vanuit de Stichting Welzijn Westerpark. Concreet wordt er iedere zes weken overleg gevierd tussen de stichting Welzijn, de basisscholen, de GG&GD, maatschappelijk werk en de politie. In 2001 zijn er 11 casussen besproken in deze buurtnetwerken.

Het Netwerk 12+ wordt gecoördineerd door Bureau Jeugdzorg Amsterdam. Partijen die hieraan deelnemen zijn Bureau Jeugdzorg, politie, Nieuwe Perspectieven, Stichting Welzijn, Halt en de leerplichtambtenaar. Naast het bespreken van signalen heeft dit netwerk ook de mogelijkheid om (lichte) individuele trajectbegeleiding aan te bieden. In totaal zijn er sinds de start van het netwerk in september 2000 ongeveer 135 jongeren besproken en 20 jongeren in begeleiding genomen.

Projecten

Naast het bovenstaand beschreven structurele aanbod worden in het stadsdeel Westerpark ad hoc activiteiten en projecten ingezet ten behoeve van jongeren en ter bestrijding van overlast op straat.

Zo is er naar aanleiding van een gewelddadig delict in de Spaarndammerbuurt een initiatiefgroep opgericht die een actieplan heeft ontwikkeld: 'Niet in mijn Buurt'. In het kader van dit plan wordt een protocol opgesteld met gedragsregels voor jongeren, zijn de weerbaarheidstrainingen op de basisscholen uitgebreid naar het gehele stadsdeel en is het project Westerpark Actief verder uitgewerkt. Ook wordt er momenteel een buurtouderproject opgezet in de Spaarndammerbuurt.

Daarnaast worden vanuit het buurtbeheer, het ambulant jongerenwerk en het Netwerk 12+ ad hoc aanpakken voor specifieke jongeren die overlast op straat veroorzaken ontwikkeld. Over het algemeen gaat het dan om het creëren van een eigen plek voor jongeren, het in kaart brengen van de jongeren en afspraken over de inzet van bijvoorbeeld de buurtregisseur.

Jeugd en Veiligheid

In Westerpark worden momenteel twee projecten (deels) gefinancierd uit Jeugd en Veiligheidsgelden: Westerpark Actief en School's Cool.

Westerpark Actief is gestart als het project Sport op Straat waarmee structureel sport en spel aangeboden wordt op speelplekken waar 's middags na schooltijd en in de avonden veel kinderen en jongeren aanwezig zijn. Jongeren zwerven hierdoor niet meer in de buurt rond. Inmiddels is besloten om dit project uit te breiden met de inzet van ambulant jongerenwerk waarmee het omgevormd wordt naar Westerpark Actief. Door de inzet van ambulant jongerenwerk worden de jongeren beter aanspreekbaar en worden signalen van probleemgedrag sneller opgepikt. Het bereik van dit project is groot: per keer worden 30 tot 100 jeugdigen bereikt.

School's Cool is een veel kleinschaliger, preventief project dat zich richt op de stap van basisschool naar voortgezet onderwijs. Leerlingen van groep acht met een zwakke achtergrond krijgen een mentor die hen begeleidt tot zij overgaan naar de tweede klas van het voortgezet onderwijs. Per jaar worden ongeveer 36 kinderen bereikt.

2.8 Lacunes, knelpunten en kansen

In voorgaande paragrafen is in kaart gebracht wat (globaal) de omvang, aard en ontwikkeling is van overlast en criminaliteit op straat door jongeren in Westerpark én welke (risico)factoren hier volgens sleutelfiguren een rol in spelen. Daarnaast is in kaart gebracht welke (preventieve) aanpakken van risicogedrag er op stadsdeelniveau zijn.

Uit die inventarisatie kan worden opgemaakt dat de inzet vanuit het stadsdeel zich in belangrijke mate richt op de jongere leeftijdsgroep tot ongeveer 16 jaar. Dit sluit ook aan bij het beeld dat zowel overlastgevend als crimineel gedrag in Westerpark met name worden geconstateerd bij de leeftijdsgroep van 12 tot 17 jaar én bij het beeld dat juist het aantal first-offenders gestegen is in de laatste jaren.

Toch worden door de sleutelpersonen een aantal belangrijke lacunes en knelpunten geconstateerd in het aanbod en beleid ten behoeve van (risico)jongeren en in de aanpak van overlast en criminaliteit op straat door het stadsdeel:

- vaak is aangegeven dat de overlast in Westerpark veelal bestaat uit hinderlijk gedrag dat wordt veroorzaakt door een groot tekort aan laagdrempelige vrije tijdsvoorzieningen voor jongeren;
- ook wordt er aangegeven dat de leeftijdsgroep 16+ buiten de boot lijkt te vallen - er is bijvoorbeeld vanuit jongerenwerk geen aanbod voor deze groep;
- waarbij meespeelt dat er een gebrek aan streetcornerwork is in het stadsdeel;
- met name in de buurtnetwerken wordt weliswaar gesignaleerd, maar (te) weinig concreet *gedaan*;
- in het netwerk 12+ komen veel 'zwaardere' jongeren aan de orde, waardoor men niet echt toekomt aan de risicogroep;
- men mist een praktische aanpak om overlast snel op te lossen;
- er te weinig zicht op de jongeren op straat op individueel niveau;
- signalen vanuit bijvoorbeeld politie en buurtbeheer moeten systematischer gemeld worden bij het Netwerk 12+;
- in de netwerken mist men soms terugkoppeling over jongeren en signalen;
- daarmee samenhangend mist men ook zicht op de activiteiten van partners;
- afstemming tussen partners moet beter – vaak hoort men te laat dat bijvoorbeeld de politie al langer zorg heeft om plekken omdat daar te weinig te doen is;
- jongeren en ouders zelf zijn (te) weinig betrokken bij de aanpak van overlast.

Kansen worden door de sleutelpersonen met name gezien in meer en betere signalering van problemen en risicogedrag én een praktische aanpak daarvan. Zo worden genoemd:

- signalering op basisscholen door het inzetten van de 'sprint' methode;
- het ontwikkelen van praktische spelregels voor jongeren en instellingen, zodat jongeren weten wat wel en niet mag en de reacties op gedrag door het hele stadsdeel hetzelfde zijn;
- meer vrije tijd aanbod in het weekend en 's avonds – ook voor 16+ jongeren;
- beter (gedetailleerder) in kaart brengen van groepen jongeren en van de activiteiten van betrokken partijen;
- het maken van duidelijke afspraken tussen instellingen onderling;
- meer systematische signalering en terugkoppeling binnen de netwerken;

- meer participatie van jongeren zelf;
- opzetten van een praktische aanpak van groepen op straat waarin het Netwerk 12+ samenwerkt met politie en justitie om de 'leiders' eruit te halen en de 'meelopers' toe te leiden naar activiteiten en/of begeleiding;
- met daarbij als basis het directe (individuele) contact met de jongeren.

2.9 Knelpunten, aanpak en kansen samengevat

Doelgroep	Knelpunten en risicofactoren	Specifiek aanbod	Algemeen aanbod	Kansen
0-4 jaar				
Gezin	Opvoedproblemen Beginnende taalachterstanden	Opvoedcursus Opstapje Voorschool	Spelinloop Consultatiebureau Opvoedsteunpunt Voorlichting GGD Peuterspeelzaal Kinderdagverblijf Speelplaatsen	Meer gezinszorg Taalles ouders Meer opvoedcursus
4-12 jaar				
Gezin	Taalachterstand (ook ouders) Betrokkenheid ouders	Opvoedcursus Taalcursus ouders	Opvoedvoorlichting Netwerk 12- Buurtnetwerken	Verbetering Netwerk 12-
School	Slechte resultaten Verzuim Taalachterstanden	Braingang School's Cool	Schoolbuurtwerk Weerbaarheidstrainingen Leerplichtambtenaar Naschoolse opvang	Snellere signalering op school: Sprint Taalles ouders Ontwikkelen 'spelregels' voor iedereen
Vrije-tijd	Weinig buitenruimte Weinig toezicht Sociale onveiligheid	Buurtouders	Sport op straat (Tieners actief) Sportbuurtwerk Speeltuinen Toverbal Kinderboerderij	
12-16 jaar				
Gezin	Gezinsproblemen Opvoeding Identiteitstekort Gezondheid		Opvoedcursus 'pubers'	Aanpak via Netwerk 12 + en Justitie in de Buurt: signaleren en in kaart brengen en toeleiden naar activiteiten én waar nodig individuele begeleiding.
School	Spijbelen Schooluitval Slechte resultaten Overgang naar VO Taalachterstanden	School's Cool Nieuwe Perspectieven Tienerwinkels	Leerplicht Zorgteams scholen	
Vrije-tijd	Te weinig ruimte Weinig 'te doen' Weinig toezicht Alcohol en drugs	Buurtouders	Sport op straat (Tieners actief) Tienerwerk: <i>Garage</i> <i>Domela</i> <i>Volta</i> <i>Sammar</i> Half Pipe Sportbuurtwerk Trapveldjes	Openstelling + sport meer 's avonds en in weekend Ontwikkelen 'spelregels' voor iedereen

Criminaliteit		Oog op Jeugd Amazone Casuïstiek overleg JiB		
16-25 jaar				
School	Spijbelen Schooluitval Slechte resultaten	Netwerk 12 + : begeleiding		
Werk	Werkloosheid Geen startkwalificatie Schulden	2003: Werkvirus	Schuldhelpverlening	Inzet Werkvirus Samenwerking Netwerk 12 + en Werkvirus
Vrije-tijd	Weinig aanbod vanuit jongerenwerk Weinig straathoek- werk Alcohol en drugs	Jellinek	Jongerenwerk: <i>Volta</i> <i>Sammar</i> <i>Domela</i>	Meer inzet straathoekwerk
Criminaliteit		Amazone Casuïstiek overleg JiB		
Overlast				
	• Barentzplein • Suikerplein • Witteneiland • Marcanticollege • H. de Grootbuurt • Spaarndammer West • v. Beuningestraat • Westerstaatsman	• Eigen plek creëren • Actie netwerken + buurtregisseurs • In kaart brengen • Plein fysiek veiliger maken • Inzet buurtregisseur	• Buurtouders	Netwerk 12 + in samenwerking met casuïstiek overleg JiB: 'angel' eruit halen en rest toeleiden. In kaart brengen groepen en activiteiten van betrokken partijen + monitoren groepen 'Brandhaarden-aanpak'
Instellingen/ Organisaties				
	Te weinig vraag-gericht werken Input netwerken 1e contact met jongeren moeilijk Privacy Samenwerking justitie Samenwerking met scholen Zicht op activiteiten partners			Participatie doelgroep Meer signalen, wellicht via centrale coördinatie Meer straat-hoekwerk Marcanti in Netwerk 12 + 'Kaart' van hot-spots én partners

3 Bos en Lommer

3.1 Algemeen

Het stadsdeel Bos en Lommer is met bijna 31.000 inwoners iets kleiner dan de andere stadsdelen in district 8. Toch wonen er wel meer jeugdigen dan in de andere twee stadsdelen: Bos en Lommer is een van de meest kinderrijke stadsdelen van Amsterdam. Meer dan een kwart van de bevolking in het stadsdeel is tussen de 0 en 19 jaar, dat zijn ruim 7.800 kinderen. Daarnaast is nog eens 11% (ruim 3.500 inwoners) tussen de 18 en 25 jaar.

Meer dan de helft van de bewoners in Bos en Lommer is van allochtone afkomst (57,7%). Dat is ruim 20% meer dan in de gehele stad Amsterdam.

3.2 Veiligheid in Bos en Lommer

Evenals in het stadsdeel Westerpark liggen de gevoelens van onveiligheid in Bos en Lommer relatief hoog: 46% van de bewoners voelt zich wel eens onveilig en 41% van de bewoners voelt zich wel eens onveilig in de eigen buurt.

Ook het gerapporteerde slachtofferschap ligt in Bos en Lommer rond hetzelfde niveau als in Westerpark: 34% van de bewoners geeft aan in 2001 slachtoffer van diefstal te zijn geworden, 30% slachtoffer van vernieling en 11% van fysiek geweld. Concreet zijn in de jaren 1999 tot en met 2001 de volgende aangiften gedaan⁹:

	1999	2000	2001
Diefstal uit/vanaf motorvoertuigen	929	933	683
Inbraak woning	354	361	273
Vernieling/zaakbeschadiging	266	299	312
Diefstal van motorvoertuig	229	150	166
Zakkenrollerij	155	135	134
Fietsendiefstal	110	74	56
Mishandeling	107	108	142
Straatroof	48	82	80
Overval	23	10	27
Misdrijven tegen de openbare orde	21	33	66
Totaal	3381	3344	3047

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat het totaal aantal aangiften de laatste jaren een dalende tendens laat zien. Ten opzichte van 1999 zijn de cijfers met bijna 10% gedaald. Vernieling, mishandeling, straatroof, overvallen en misdrijven tegen de openbare orde laten echter een stijging zien. Door het stadsdeel wordt geconstateerd dat de objectieve veiligheid in Bos en Lommer gunstig afsteekt tegenover Amsterdam als geheel: de aangiftecijfers zijn immers flink afgenomen, terwijl de aangiftecijfers voor Amsterdam als geheel in 2001 zijn toegenomen.

Noot 9 Uit: Veiligheid Voorop, Integraal Veiligheidsplan Bos en Lommer, november 2002

Bovendien is het absoluut aantal aangiften in het stadsdeel laag in vergelijking met bijvoorbeeld Westerpark en Oud West. Wel wordt door politie en Justitie in de Buurt geconstateerd dat een groot aantal jeugdgroepen actief is in het stadsdeel waarvan een grote dreiging uitgaat. Deze groepen zijn vaak gemêleerd van samenstelling, blijven in de anonimiteit en veroorzaken veel overlast.

Ten opzichte van 1997 is het percentage bewoners dat aangeeft overlast te hebben van jongeren dan ook (bijna) verdubbeld: van 18% in 1997 naar 34% in 1999 naar 31% in 2002.

3.3 Jongerenoverlast in Bos en Lommer

Naar aanleiding van de constatering dat er in Bos en Lommer in toenemende mate overlast door jongeren werdesignaleerd, is in 1997 het project Balans van start gegaan. Binnen dit project zijn twee jongerenveldwerkers aangesteld die onder andere tot taak hebben om de doelgroepen in kaart te brengen en contact te leggen met de jongeren. In 2001 is dit veldwerk uitgevoerd in samenwerking met het jongerenwerk van Impuls en met de politie en zijn acht jeugdgroepen in kaart gebracht. Daarbij moet aangetekend worden dat dit overzicht aan verandering onderhevig is omdat de groepssamenstelling en de plekken waar de jongeren samen komen wisselen. Inmiddels worden er dan ook al weer andere groepenesignaleerd door politie en veldwerk.

Concreet gaat het om de volgende plekken en groepen:

1 Solebay I

Een groep oudere jongens die wonen rond de Solebay en de Kijkduinstraat. Leeftijd tussen 17 en 25 jaar, meestal met ongeveer 8 personen aanwezig op straat. Kenmerkend voor de groep is dat iedereen blowt. De overlast bestaat met name uit het rondhangen bij de galerijen van flats, waar de bewoners over klagen. De groep is wel goed aanspreekbaar.

2 Solebay II

Een jongere groep van ongeveer 25 jongeren tussen 11 en 16 jaar. De jongens zijn familie van de jongens uit voorgaande groep. Deze groep loopt vooral veel samen over straat. Sommige jongeren zijn in aanraking geweest met de politie – vaak omdat ze samen een vergrijp hebben gepleegd.

3 Solebay III

Een kleine groep van ongeveer 6 jongens tussen de 13 en 16 jaar. Deze groep is erg op zichzelf en gaat niet om met de voorgaande twee groepen. Als ze bij elkaar zijn wordt er gedronken en geblowd. De plekken waar ze komen zien er vaak smerig uit.

4 Snackbar Gerards

In deze groep is reeds veel geïnvesteerd door het jongerenwerk van Impuls omdat de jongeren voor veel overlast zorgden. De leeftijd van de groep ligt tussen de 17 en 25 jaar. Hoewel de groep groot is, zijn de jongeren over het algemeen met ongeveer 10 man aanwezig. Inmiddels is de snackbar alleen nog ontmoetingspunt van waaruit de groep naar het centrum gaat.

5 Snackbar Rita

Een groep van ongeveer 30 jongeren met een lange geschiedenis. De leeftijd ligt tussen de 16 en 25 jaar. Het contact met deze groep is niet positief. Zelf geven ze overigens aan dat de meeste van hen werken en dat ze gewoon een plek willen om elkaar 's avonds te ontmoeten.

6 Dirk van den Broek

Rond de Dirk van den broek hangt een groep van ongeveer 20 jongens rond. De leeftijd ligt tussen 12 en 17 jaar. Deze groep houdt zich niet aan regels en vertoont provocerend gedrag dat in de loop van 2001 en 2002 erger is geworden. De jongens zijn zeer moeilijk aan te spreken en een aantal van de jongens is in aanraking geweest met de politie.

7 Snackbar Desiree/Admiraal de Ruijter

Deze groep houdt zich op in de omgeving van het politiebureau aan de Admiraal de Ruijterweg. De leeftijd van de groep ligt tussen de 16 en 25 jaar. In deze groep zitten veel jongeren die in aanraking zijn geweest met de politie. Een kern van zo'n 6 jongens lopen veel door de buurt en vertonen vervelend gedrag waarbij ze veel lawaai maken en bewoners aanspreken.

8 Jephthastraat

In deze straat heeft een groep jongeren begin 2001 voor veel overlast gezorgd. In de loop van 2001 is het rustiger geworden hoewel er nog steeds sprake is van vervuiling en stankoverlast. Inmiddels is vernomen dat steeds meer jongeren zich rond het Gulden Winckelplantsoen ophouden, waarbij veel criminaliteit plaatsvindt.

9 Kolenkit

Zowel door Balans als door de politie wordt een groep gesignaleerd bij de Leeuwendalersweg/Bos en Lommerweg. Het gaat om 15 tot 20 jongeren tot ongeveer 20 jaar die crimineel gedrag vertonen. Balans is bezig om deze groep verder in beeld te krijgen.

10 Fatimaschool

Bij de Fatimaschool wordt een jonge, gemengde groep gesignaleerd door Balans. De groep bestaat uit zo'n 15 tot 20 jongeren.

11 De Rijpstraat

De politie signaleert een oudere groep in de De rijpstraat van 20 jongeren tot ongeveer 25 jaar die jongere jongens aantrekt uit district 6.

12 Gibraltarbuurt

Ongeveer 20 man tot 20 jaar. Weinig over bekend.

13 Robert Scottbuurt

Jonge jongens tot ongeveer 17 jaar. De politie geeft aan dat het erop lijkt dat deze jongens een honk hebben gevonden maar dat daar wel buurt- of jongerenwerk bij moet komen.

14 Bos en Lommerplein

Volgens de politie de zwaarste overlastgroep. Ongeveer 15 jongens tot 16 jaar waarvan een aantal nu ook in de 'heropvoeding' zitten (Den Engh).

3.4 Jeugdcriminaliteit in Bos en Lommer

Kijken we naar de ontwikkeling van het aantal en type delicten¹⁰ dat door jongeren werd gepleegd in Bos en Lommer in de jaren 1998 – 2000 dan kan geconstateerd worden dat dit aantal – na een piek in 1999 – dalende is. Met name het aantal misdrijven tegen leven of persoon en het aantal vermogensmisdrijven is sinds 1998 fors afgenomen.

Noot 10 Uit: *Jeugdige verdachten in Amsterdam*, DSP-groep, 2002

Alleen de misdrijven tegen openbare orde en gezag zijn sinds 1998 flink toegenomen.

Tabel 3.1 Absoluut aantal delicten door jeugdige verdachten naar type delict

Bos en Lommer	1998	1999	2000
Misdrijf tegen leven/ persoon	43	59	24
Misdrijf tegen openbare orde en gezag	9	21	34
Ruwheidmisdrijven	5	13	6
Vermogensmisdrijven	80	59	63
Zedendelicten	0	0	0
Verkeersmisdrijven	9	8	2
Drugs	4	4	1
Vuurwapens	6	8	6
Overige/onbekend	0	1	2
	156	173	138

Ook het aantal jongeren dat woonachtig is in het stadsdeel en dat zich schuldig maakt aan strafbaar gedrag is – na een piek in 1999 – weer dalende. Opvallend is daarbij wel dat het aantal harde kern jongeren – na een gestage daling – een lichte stijging vertoont in 2000. Het aantal licht criminelen is redelijk stabiel sinds 1997 en het aantal first offenders is in 2000 flink gedaald, hoewel nog steeds hoger dan in 1996.

Tabel 3.2 Totaal aantal jeugdige verdachten in Bos en Lommer naar type dader

Type dader	1996	1997	1998	1999	2000
Harde kern	38	30	28	19	23
Licht crimineel	89	106	103	118	101
First offender	41	44	53	82	63
Totaal	168	180	185	219	187

3.5 Buurtindicatoren

In opdracht van de projectgroep Jeugd en Veiligheid stelt Bureau O&S jaarlijks het rapport 'Buurtindicatoren Jeugd' op. In dit rapport worden op basis van indicatoren als het aandeel eenouder-gezinnen, het aandeel allochtone jeugd, omvang van jeugdwerkloosheid en het aantal aanhoudingen en aangiften buurten getypeerd. De verdeling van de indicatoren over de buurten leidt vervolgens tot een typologie van buurten naar ernst en omvang van jeugdproblematiek. Daarbij geldt dat *ernst* betrekking heeft op het relatieve voorkomen van criminaliteit, demografische en maatschappelijke kenmerken in een buurt, terwijl *omvang* betrekking heeft op het absoluut voorkomen van deze indicatoren in een buurt. Buurten die in de top 40% scoren krijgen dan het predikaat ernstig en/of omvangrijk. Indien een buurt in de top 20% scoort wordt daar de classificatie 'zeer' aan toegevoegd.

In Bos en Lommer krijgt de buurt Landlust het predikaat zeer ernstig én zeer omvangrijk. Erasmuspark en de Kolenkit krijgen daarnaast beide het predikaat zeer ernstig.

Basis voor deze typologie zijn de gegevens die opgenomen zijn in tabel 3.3¹¹. In deze tabel zijn de cijfers die – in vergelijking met de stad Amsterdam – hoog zijn, grijs gearceerd.

Noot 11 Bron: *Buurtindicatoren Jeugd 2001*, Bureau Onderzoek en Statistiek, Amsterdam

Tabel 3.3 Buurtindicatoren Jeugd Bos en Lommer (%)

	Aandeel jeugd			Aandeel allochtone jeugd			Eenouder-gezin	Werkloosheid 15-24 jr.		Aanhoudingen	
	0-11	12-17	18-24	0-11	12-17	18-24		allocht.	totaal	12-17	18-24
Landlust	15,2	5,5	11,8	82,7	84,7	58,1	25,6	9,3	8	10,1	6,7
Erasmuspark	14,8	4,7	12,5	75,9	80,3	41,6	24,9	8,0	5,6	8,6	3,7
Kolenkit	22,1	9,3	11	94,1	91,9	87,2	21,2	10,9	11,9	10	9,6
Amsterdam	13,1	5,4	8,9	59	64,6	47,3	31,5	7,9	6,3	7,4	6,7

Uit bovenstaande tabel kan gelezen worden dat in de Landlustbuurt het aandeel 'oudere jeugd' hoog is. Bovendien wonen er relatief (heel) veel allochtone kinderen en jongeren en is de jeugdwerkloosheid in verhouding hoog. Aanhoudingen vinden er relatief veel plaats van jongeren tussen de 12 en 18 jaar.

Ook in Erasmuspark is het aandeel 'oudere jeugd' relatief hoog. Daarnaast wonen er relatief veel allochtone kinderen. Het percentage jongeren tussen 12 en 18 jaar dat aangehouden wordt door de politie ligt iets hoger dan gemiddeld in Amsterdam.

Hoewel de Kolenkitbuurt alleen het predikaat zeer ernstig heeft gekregen – wat betekent dat de absolute aantallen in verhouding niet veel hoger zullen liggen dan in de rest van Amsterdam – is de uitkomst van de indicatoren hier het meest zorgwekkend. Het aandeel kinderen en jeugd is in verhouding (heel) hoog in deze buurt en deze kinderen zijn bijna allemaal van allochtone afkomst. De werkloosheid ligt zowel voor allochtone jongeren als in totaal hoog en in verhouding worden er meer jongeren tussen 12 en 25 jaar aangehouden dan in de rest van Amsterdam.

3.6 Oorzaken en risicofactoren

Gevraagd naar (mogelijke) oorzaken van overlastgevend en crimineel gedrag én naar risicofactoren in het stadsdeel, bevestigen de sleutelpersonen het beeld dat in Bos en Lommer de problematiek ernstiger is dan in de andere stadsdelen binnen district 8. Veelvuldig wordt aangegeven dat jongeren in Bos en Lommer lijken te 'verharden'. Er wordt geconstateerd dat veel jongeren sociale vaardigheden missen en dat ze niet of nauwelijks aanspreekbaar zijn. Een belangrijke risicofactor hierin is volgens sleutelpersonen het veelvuldig voorkomen van gezinsproblematiek en de anonimiteit van de 'grote' stad. Er wordt gesignaleerd dat veel van (met name allochtone) jongeren weinig toekomstperspectief zien en dat een deel van deze jongeren zich afzonderen van de samenleving. De schooluitval is dan ook hoog in Bos en Lommer. Daarbij speelt mee dat soms hele gezinnen zich niet ontwikkelen: gaat het mis met het oudste kind, dan volgen de andere kinderen ook. Ook hier wordt bovendien – net als in Westerpark – geconstateerd dat de invloed van de groep groot is. Aangegeven wordt dat de jongeren als ze samen zijn alles durven. Justitie geeft daarnaast aan dat er opvallend veel gedrags- en psychiatrische problemen zijn onder de jongeren die zij in beeld hebben.

3.7 Aanbod en aanpak vanuit het stadsdeel

De stadsdelen hebben in de aanpak van overlast en criminaliteit door jongeren vooral tot taak om de (preventieve) aanpak van risicogedrag vorm te geven. In Bos en Lommer wordt dit op verschillende manieren, vanuit verschillende beleidsterreinen gedaan. In deze paragraaf wordt het aanbod op stadsdeelniveau globaal in kaart gebracht. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen algemene voorzieningen, voorzieningen specifiek gericht op preventie en specifieke projecten – onderverdeeld over de verschillende leefgebieden van kinderen en jongeren.

Algemeen beleid en voorzieningen

Het algemene jeugd- en onderwijsbeleid vormen de basis van preventie van normoverschrijdend, overlastgevend en/of crimineel gedrag bij jongeren. Het aanbod vanuit dit algemene beleid bestrijkt immers alle leefgebieden van kinderen en jongeren en heeft tot doel om optimale ontplooiing en ontwikkeling van kinderen en jongeren in de richting van maatschappelijke zelfstandigheid en deelname aan het maatschappelijk leven mogelijk te maken en te ondersteunen.

Gezin en school

Voor kinderen tot ongeveer 12 jaar richt het algemene beleid zich met name op ondersteuning van het gezin en op het basisonderwijs. Voor ouders worden bijvoorbeeld opvoedcursussen geboden en in 2002 is er een start gemaakt met de ontwikkeling van Brede Scholen in het basisonderwijs.

Voor tieners en jongeren ouder dan 12 jaar en hun ouders is er momenteel geen structureel aanbod aan opvoedingsondersteuning. Wel kunnen ouders met hun opvoedingsvragen naar de raadgevers van project Balans. Vanuit dit project worden ook incidenteel thema avonden over onderwerpen als drugsgebruik en voortgezet onderwijs georganiseerd. Doordat er geen scholen voor Voortgezet Onderwijs in het stadsdeel zijn, zijn de contacten met de scholen waar kinderen uit Bos en Lommer naar toe gaan moeilijk te realiseren.

Vrije tijd

In Bos en Lommer is een ambulant jongerenteam actief. Dit team zoekt jongeren in de buurt op en realiseert op basis van de wensen en behoeften van de jongeren een programma. Daarvoor zijn drie (algemene) accommodaties beschikbaar. Daarnaast is er sportbuurtwerk in het stadsdeel. Naast het jongerenwerk worden overigens ook andere activiteiten voor jongeren gesubsidieerd door het stadsdeel. Zo worden bijvoorbeeld verschillende Turkse zelforganisaties ondersteund die zeer actief zijn voor jongeren.

Voor de groep jongeren boven 18 jaar is in Bos en Lommer 1fte street-cornerwork beschikbaar. Het recreatienetwerk 12+ houdt zich daarnaast bezig met een sluitende aanpak op het gebied van vraag en aanbod.

Voorzieningen gericht op preventie

Naast de zeer algemene voorzieningen zoals boven beschreven, wordt er vanuit het stadsdeel ook meer specifieke ingezet op de aanpak van risicofactoren als schooluitval en gebrek aan betrokkenheid van ouders. Voor de jonge kinderen¹² krijgt dit vorm door het aanbieden van voorschool, opvoedingsondersteuning en het ontwikkelen van de brede school – wat activiteiten als opvoedingsondersteuning, jeugdzorg en binnen- en naschoolse activiteiten omvat.

Noot 12 Capabel is uitvoerder van dit beleid.

De preventieve aanpak voor iets oudere jeugd richt zich daarnaast voor een belangrijk deel op het voorkomen van schooluitval en daarmee het voorkomen van (jeugd)werkloosheid. Hierbij heeft de leerplichtambtenaar een belangrijke taak. Deze ambtenaar participeert in de eigen netwerken van scholen voor voortgezet onderwijs én in de (signalerings- en hulpverlenings) netwerken op stadsdeelniveau. Daarnaast is in het stadsdeel een trajectbegeleider aangesteld die tot taak heeft om het aantal jeugdwerklozen en vroegtijdig schoolverlaters tussen 16 en 22 jaar terug te dringen. Jongeren worden individueel en intensief begeleid door deze trajectbegeleider.

In aanvulling op dit specifieke aanbod is het stadsdeel de afgelopen jaren intensief bezig geweest met het opzetten van een integrale en samenhangende structuur waarin verschillende voorzieningen aan elkaar gekoppeld worden. Op uitvoerend niveau krijgt dit vorm in het Netwerk 12- en het Netwerk 12+. Het Netwerk 12- wordt gecoördineerd door Capabel en dient met name als informatienetwerk.

In het operationele Netwerk 12+ worden signalen van risicofactoren en/of risicogedrag van jongeren tussen 12 en 23 jaar ingebracht en (zo mogelijk) daadwerkelijk aangepakt. Het netwerk heeft daarbij de mogelijkheid om (lichte) individuele trajectbegeleiding aan jongeren aan te bieden. Sinds 2001 wordt dit netwerk gecoördineerd door de trajectbegeleider. Deze is gedetacheerd bij Bureau Jeugdzorg Amsterdam. Deelnemers zijn verder leerplicht, Nieuwe Perspectieven, Project Balans, jongerenwerk, Stichting Streetcornerwork, Bureau Halt, Maatwerk en politie. Inmiddels zijn ruim 30 jongeren besproken in dit netwerk, waarvan een deel ouder dan 18 jaar.

Projecten

De signalen dat bij veel jongeren in Bos en Lommer sprake is van een achterstandsproblematiek op meerdere leefgebieden zijn niet nieuw. Al in 1997 werd geconstateerd dat extra inzet voor deze jongeren gewenst is, omdat de reguliere voorzieningen voor de ondersteuning van deze jongeren en hun gezin onvoldoende zijn. Met het project Balans – dat uit Jeugd en Veiligheidgeld wordt gefinancierd – wordt dan ook beoogd om door samenwerking meer samenhang te bereiken wat weer moet leiden tot een stevigere keten gezin-school-werk voor jongeren die problemen hebben en/of veroorzaken.

Jeugd en Veiligheid

Balans is een vorm van licht ambulante hulpverlening. In het project werken een Turkse en een Marokkaanse raadgever van het maatschappelijk werk samen met twee veldwerkers van het straathoekwerk en een zakgeld coördinator van de welzijnsstichting. Concreet worden – in samenwerking met de politie – hanggroepen in kaart gebracht, wordt individuele begeleiding aan jongeren en ouders geboden, is er een jeugdinformatiepunt en een zakgeldproject. In 2001 zijn er 49 jongeren en 30 gezinnen begeleid, zaten er 21 jongeren in het zakgeldproject en 100 jongeren werden betrokken in het veldwerk. Bij dat laatste zijn 8 groepen in kaart gebracht.

3.8 Lacunes, knelpunten en kansen

Uit voorgaande paragrafen is duidelijk geworden dat de inzet vanuit het stadsdeel zich in belangrijke mate richt op de groep jongeren van 12 tot 18 jaar. Daarbij is aandacht voor het specifiek aanpakken van risicofactoren als gezinsproblematiek en vroegtijdig schoolverlaten. Met de inzet van Balans wordt dit aanbod – door de combinatie van gezinshulp, individuele hulp en het in kaart brengen van overlast op straat – nog verder aangevuld.

Kijken we echter naar de specifieke problemen in het stadsdeel en naar de gesprekken die met sleutelpersonen zijn gevoerd, dan worden er een aantal lacunes en knelpunten onderscheiden in het aanbod en beleid ten behoeve van (risico)jongeren én in de aanpak van overlast en criminaliteit op straat door het stadsdeel:

- gegeven het feit dat in Bos en Lommer de meeste jeugdigen wonen van heel Amsterdam is het aantal accommodaties voor jeugdigen absoluut onvoldoende;
- hoewel groepen jongeren op straat wel in kaart worden gebracht, en aan individuele jongeren hulp wordt geboden, worden de groepen niet daadwerkelijk aangepakt;
- Balans richt zich op jeugd tot 18 jaar. Hoewel er wel Streetcornerwork is voor iets oudere jongeren bestaat toch de indruk dat de groep boven de 18 jaar buiten de boot valt;
- het lukt de politie vaak onvoldoende om contacten te leggen met de jongeren op straat;
- het jongerenwerk werkt niet voldoende vraaggericht;
- de terugkoppeling vanuit het Netwerk 12+ over wat er met de jongere gebeurt wordt door sommige partijen als onvoldoende beschouwd;
- het netwerk 12+ heeft te weinig mogelijkheden om de jongeren verder te verwijzen of toe te leiden naar passend aanbod, waardoor men niet meer kan doen dan de jongere 'in de gaten houden';
- men mist betrokkenheid van jongeren en hun ouders zelf bij het vinden van oplossingen.

Kansen worden door sleutelpersonen met name gezien in de uitbreiding van het aanbod, in een effectievere inzet van bestaande structuren en in een praktische aanpak van signalen over bijvoorbeeld overlast op straat.

Concreet worden bijvoorbeeld genoemd:

- meer ouderparticipatie in het basisonderwijs;
- hoewel nu geen optie – gezien de financiën van het stadsdeel – het structureel onderbrengen van Balans bij een van de partners zodat Jeugd en Veiligheidgeld weer vrijkomt voor andere zaken;
- opzetten van vier jongerenontmoetingsplaatsen, waarvan één Veilige Vindplaats;
- inhuren van Nieuwe Perspectieven Jonge Jeugd;
- aansluiten bij stedelijk ontwikkelde leerwerktrajecten;
- coördinatie/centrale verzameling van klachten over jongeren;
- het opzetten van een locatiegebonden aanpak van overlast;
- meer systematische inbreng en registratie van signalen in netwerken;
- meer terugkoppeling tussen de partners in de netwerken onderling.

3.9 Knelpunten, aanpak en kansen samengevat

Doelgroep	Knelpunten en risicofactoren	Specifiek aanbod	Algemeen aanbod	Kansen
0-4 jaar				
Gezin	Opvoedproblemen Vroege taalachterstanden	Aanbod Capabel	Voorschool Opvoedingsondersteuning Aanbod Capabel	
4-12 jaar				
Gezin	Opvoedproblemen	Capabel	Opvoedcursus	Ouderparticipatie in basisonderwijs
School	Verzuim Slechte resultaten	Netwerken 12-	Brede School	Nieuwe Perspectieven Jonge Jeugd
Vrije-tijd				
12-16 jaar				
Gezin	'Oudere broers' Opvoedproblemen Armoede Achterstanden	Netwerk 12 + Raadgevers Balans	Algemeen Maatschappelijk Werk Sociaal Raadgevers	Ouderparticipatie Opvoedsteunpunt In gesprek met jeugd
School	Spijbelen Schooluitval Slechte resultaten Taalachterstand	Leerplicht in Netwerk 12 + Trajectbegeleiding Balans Nieuwe Perspectieven	Zorgteams scholen	Huiswerkklassen
Vrije-tijd	Jongeren missen vaardigheden Te weinig ruimte	Zelforganisaties (Turks): <i>Hilal Basak</i> <i>Yunus Emre</i> <i>Anatolie</i> <i>Holkayder</i> <i>MGT</i> <i>Perspectief</i> Meidencentrum	Recreatienetwerk 12 + Mobiel Jongerenteam Sportbuurtwerk Jongerenwerk: <i>Sportpark de Ruyter</i> Zakgeldproject	Uitbreiding accommodaties voor jongeren waaronder een Veilige Vindplaats
Criminaliteit		Oog op jeugd Amazone Casuïstiek overleg JiB		
16-25 jaar				
Gezin				
School	Schooluitval Spijbelen	Leerplicht Trajectbegeleider RMC Werkvirus Netwerk 12 +	Streetcornerwork	Aansluiting Werkvirus en JiB met leerplicht en netwerken.
Werk	Werkloosheid Geen startkwalificatie	Werkvirus Trajectbegeleider Netwerk 12 +	Streetcornerwork	Ontwikkelen leerwerktrajecten

Vrije-tijd	Weinig aanbod jongerenwerk	Zelforganisaties (Turks): <i>Hilal Basak</i> <i>Yunus Emre</i> <i>Anatolie</i> <i>Holkayder</i> <i>MGT</i> <i>Perspectief</i> <i>Fath</i> Meidencentrum	Jongerenwerk: <i>Sportpark de Ruyter</i> Sport in sportzalen en op pleinen. Mobiel jongeren-team.	Uitbreiden jongerenaccommodaties
Algemeen	18+ valt buiten de boot Weinig toekomstperspectief: passief		Netwerk 12+	Goede samenwerking tussen Netwerk 12+ en Werkvirus.
Criminaliteit		Oog op jeugd Amazone Casuïstiek overleg JiB		
Overlast				
	• Solebay I • Solebay II • Solebay III • Snackbar Gerards • Snackbar Rita • Dirk vd Broek • Snackbar Desiree • Jephtastraat • De Rijpstraat • Gibraltartbuurt • Kolenkitbuurt • Fatimaschool • Robert Scottbuurt • Bos en Lommerplein	• Balans • Balans • JJteam Impuls • Balans • Bewaker • Politie-inzet	Openstelling de Ruyter	Netwerk 12+ samen met JiB en Balans aanpakken Aandachtsgebiedenaanpak Klachten- coördinatie Ontwikkeling Veilige Vindplaats Opening kleinschalig jongeren-centrum Robert Scottbuurt
Instellingen/ Organisaties				
	Jongeren en ouders worden weinig betrokken Te weinig afstemming partners Onduidelijk wie wat biedt Weinig verwijzingsmogelijkheden taal en leren Wederzijdse terugkoppeling beperkt			Meer signalen politie en veldwerk oppikken; Overzicht van mogelijkheden partners; Goede aanpak leerplichtwet; Aandachtsgebiedenaanpak; Organiseren samenwerking en afstemming tussen netwerken onderwijs, hulp en justitie

4 Oud West

4.1 Algemeen

Het stadsdeel Oud West heeft zo'n 32.000 inwoners. Daarbij zijn 4.300 kinderen en jeugdigen tot 19 jaar en zo'n 3.000 jongeren tussen 19 en 25 jaar. De opbouw van de bevolking in Oud West wijkt nogal af van het Amsterdams gemiddelde – in Oud West wonen namelijk relatief gezien het minste kinderen van Amsterdam. Dit hangt samen met het feit dat Oud West een starterswijk is waar veel mensen beginnen aan hun zelfstandige woon-carrière, maar ook weer wegtrekken als er kinderen komen.

Het percentage allochtone inwoners ligt in Oud West beduidend lager dan in de rest van de stad: 25,9%.

4.2 Veiligheid in Oud West

De subjectieve veiligheid is in Oud West – net als in de andere stadsdelen binnen district 8 – aan de lage kant met 39% van de bewoners die zich wel eens onveilig voelen in de buurt.

Gevraagd naar het slachtofferschap van bewoners blijkt dat 43% van de bewoners aangeeft het slachtoffer van diefstal te zijn geworden, 31% van vernieling en maar liefst 16% van fysiek geweld. Opvallend is dat deze cijfers – met name het laatste – beduidend hoger liggen dan in de twee andere stadsdelen in district 8.

Het aantal aangiften dat de laatste jaren concreet is gedaan bij wijkteam Oud West wordt weergegeven in onderstaande tabel¹³.

	1999	2000	2001
Diefstal uit/vanaf motorvoertuigen	715	916	781
Vernieling/zaakbeschadiging	313	409	398
Zakkenrollerij	451	429	392
Inbraak woning	497	407	389
Mishandeling	152	159	149
Diefstal van motorvoertuig	144	149	142
Straatroof	88	94	96
Openbare orde, inclusief openlijke geweldpleging	26	42	40
Overval	36	25	28
Totaal (aangifte) misdrijven	4573	4755	4513

In 2000 is er een piek geweest in het aantal aangiften bij wijkteam Oud West. In 2001 is dit weer afgenomen naar iets onder het niveau van 1999. Het aantal straatroven en het aantal misdrijven tegen de openbare orde is echter wel iets toegenomen.

Noot 13 Cijfers afkomstig van politie district 8, wijkteam Oud West.

Uit diverse (beleids)stukken en uit de gevoerde gesprekken komt naar voren dat bewoners klagen over overlast door jongeren. En hoewel de criminaliteit niet bijzonder is toegenomen, lijken de gevoelens van onveiligheid bij bewoners wel groter te worden.

4.3 Jongerenoverlast in Oud west

In 2001 werd in Oud West veel overlast veroorzaakt door jongeren rondom het Ten Kateplein en de Kinkerstraat. Het ging daar om ernstige overlast waarbij delicten werden gesignaleerd als groepsaanslagen, het mishandelen van voorbijgangers, het gooien van stenen en het plegen van (veel) winkeldiefstallen. In het kader van Jeugd en Veiligheid 2001 is deze groep in kaart gebracht en een plan van aanpak ontwikkeld. Hierbij bleek dat het ging om ongeveer 10 harde kernjongeren van 14 tot 23 jaar en zo'n 60 meelopers van 9 tot 16 jaar.

Nu deze groep is aangepakt, hebben de jongeren zich verspreid over het stadsdeel. Aangegeven wordt dat overlast van jongeren zich dus iets minder op vaste plekken afspeelt, maar dat het veeleer gaat om groepjes van zo'n 7 tot 10 jongeren die rondlopen door de buurt.

Door de Stuurgroep Jongeren – die is ingesteld naar aanleiding van de overlast op de Kinkerstraat – en de politie worden daarnaast concreet de volgende plekken genoemd:

1 Ten Katebuurt

In de Ten Katebuurt zijn ongeveer 10 jongeren actief. Deze jongeren houden zich bezig met criminele activiteiten door de gehele stad.

2 De Bos Kemperpad

Het gaat hier om een klein groepje van zo'n 7 tot 10 jongeren. Deze jongeren zouden een 'overblijfsel' zijn van de groep die in 2001 rondom de Kinkerstraat is aangepakt. Het gaat dan om jongeren met antecedenten die zich schuldig maken aan criminaliteit als het stelen van scooters en brommers.

3 Bilderdijkpark

Rondom het Bilderdijkpark is de scheidslijn tussen gewoon rondhangen en echte overlast dun. Er zijn klachten die met name te maken hebben met (speel)geluiden. Aangegeven wordt echter ook dat dit park een bekende ontmoetingsplaats is voor homoseksuele mannen – die met enige regelmaat in elkaar worden geslagen door jongeren. Er wordt bovendien een groepje van zo'n 5 jongeren gesignaleerd dat crimineel gedrag vertoont.

4 Mc Donalds Kinkerstraat

Rondom de Mc Donalds hangen zo'n 6 tot 12 jongeren rond die zich schuldig maken aan criminaliteit en overlast.

5 Cremerplein

Op het Cremerplein veroorzaakt een groepje van zo'n 5 tot 7 jongeren overlast.

4.4 Jeugdcriminaliteit in Oud West

Kijken we naar de ontwikkeling van het aantal en type delicten dat door jongeren werd gepleegd¹⁴ in Oud West over de jaren 1998 – 2000 dan kan geconstateerd worden dat daar een dalende tendens in zit. Deze daling doet zich vooral voor in het aantal vermogensmisdrijven. Het aantal misdrijven tegen openbare orde en gezag is echter sinds 1999 weer toegenomen. Opvallend is verder dat – hoewel het absolute aantal gedaald is – het aantal (gewelds)misdrijven in Oud West in vergelijking met de andere stadsdelen hoog is.

Tabel 4.1 Absoluut aantal delicten door jeugdige verdachten naar type delict

Oud West	1998	1999	2000
Misdrijf tegen leven/ persoon	40	39	34
Misdrijf tegen openbare orde en gezag	33	19	29
Ruwheidmisdrijven	11	11	5
Vermogensmisdrijven	106	116	77
Zedendelicten	2	2	0
Verkeersmisdrijven	8	5	12
Drugs	3	4	2
Vuurwapens	11	6	6
Overige/onbekend	3	1	10
	217	203	175

Kijken we naar het aantal jongeren dat woonachtig is in het stadsdeel en dat zich schuldig maakt aan strafbaar gedrag, dan krijgen we het volgende overzicht:

Tabel 4.2 Totaal aantal jeugdige verdachten in Oud West naar type dader

Type dader	1996	1997	1998	1999	2000
Harde kern	11	11	10	12	6
Licht crimineel	34	50	46	49	32
First offender	31	35	47	31	36
totaal	76	96	102	91	74

Uit de tabel is af te lezen dat – na een piek in het aantal verdachten in 1998 – het totaal aantal verdachten in 2000 ongeveer hetzelfde is als het in 1996 was. Daarbij kan geconstateerd worden het aantal harde kernjongeren heel laag is – slechts 6 jongeren worden tot deze groep gerekend. Een lichte stijging is er echter wel te zien bij de groep first-offenders.

Door sleutelpersonen wordt overigens aangegeven dat Oud West een transitiestadsdeel is, en dat veel overlast en criminaliteit gepleegd wordt door jongeren uit andere stadsdelen – met name uit Nieuw West. Dit wordt ondersteund door het feit dat er relatief en absoluut weinig jeugdige verdachten zijn in het stadsdeel, maar wel een hoog aantal delicten dat gepleegd wordt door jeugdigen.

Noot 14 Uit: *Jeugdige verdachten in Amsterdam*, DSP-groep, Amsterdam

4.5 Buurtindicatoren

In opdracht van de projectgroep Jeugd en Veiligheid stelt Bureau O&S jaarlijks het rapport 'Buurtindicatoren Jeugd' op. In dit rapport worden op basis van indicatoren als het aandeel eenouder-gezinnen, het aandeel allochtone jeugd, omvang van jeugdwerkloosheid en het aantal aanhoudingen en aangiften buurten getypeerd. De verdeling van de indicatoren over de buurten leidt vervolgens tot een typologie van buurten naar ernst en omvang van jeugdproblematiek. Daarbij geldt dat *ernst* betrekking heeft op het relatieve voorkomen van criminaliteit, demografische en maatschappelijke kenmerken in een buurt, terwijl *omvang* betrekking heeft op het absoluut voorkomen van deze indicatoren in een buurt. Buurten die in de top 40% scoren krijgen dan het predikaat ernstig en/of omvangrijk. Indien een buurt in de top 20% scoort wordt daar de classificatie 'zeer' aan toegevoegd.

In Oud West krijgt alleen de Van Lennepbuurt het predikaat ernstig.

Basis voor deze typologie vormen de gegevens zoals weergegeven in tabel 4.3¹⁵. In deze tabel zijn de cijfers die – in vergelijking met de stad Amsterdam – hoog zijn, grijs gearceerd.

Tabel 4.3 Buurtindicatoren Jeugd Oud West

	Aandeel jeugd			Aandeel allochtone jeugd			Eenouder-gezin	Werkloosheid 15-24 jr.		Aanhoudingen	
	0-11	12-17	18-24	0-11	12-17	18-24	12-17	allocht.	totaal	12-17	18-24
Da Costa/Kinkerbuurt	8,8	3,1	9,7	42,5	61,5	34,7	35,7	7,5	5,3	10,6	3,5
V. Lennepbuurt	8,2	3,9	10,2	57,1	70,5	47,8	36,9	6,3	4,4	10,3	5,5
Helmerts + Vondel	9,2	3,2	8,7	26,3	35,4	24	36,5	5,1	3,1	3,2	2,4
Overtoomse Sluis	8,6	3,2	9,2	34,2	41,8	26,8	35,7	6,1	3,4	6,2	1,2
Amsterdam	13,1	5,4	8,9	59	64,6	47,3	31,5	7,9	6,3	7,4	6,7

Opvallend is dat in alle buurten in Oud West het aantal eenoudergezinnen relatief hoog is. In de Van Lennepbuurt is bovendien een verhoudingsgewijs groot deel van de jeugd tussen 12 en 18 jaar van allochtone afkomst. In verhouding worden daar ook – en in de Da Costa en Kinkerbuurt – veel jongeren tussen de 12 en 18 jaar aangehouden.

Het aantal aanhoudingen van jongeren tussen 18 en 25 jaar én het aantal aanhoudingen van jongeren tussen 12 en 18 jaar in de andere buurten is overigens in verhouding juist zeer laag.

4.6 Oorzaken en risicofactoren

Gevraagd naar (mogelijke) oorzaken en risicofactoren in overlastgevend en crimineel gedrag van jongeren in Oud West worden een aantal zaken genoemd. Aangegeven wordt bijvoorbeeld dat huisvesting een belangrijk probleem is: de woningen zijn klein en jongeren worden dus veel naar buiten gestuurd, waar ze dan maar rondhangen. Oudere jongeren kunnen bovendien vaak geen zelfstandige woonruimte vinden. Ook de multi-probleemgezinnen worden – net als in de andere stadsdelen – genoemd als risicofactor. Ouders worden sowieso genoemd als een belangrijk aandachtspunt – betrokkenheid van deze groep wordt door een aantal sleutelpersonen gemist.

Noot 15 Uit: *Buurtindicatoren Jeugd 2001*, Bureau Onderzoek en Statistiek, Amsterdam

Als belangrijkste knelpunt (en oorzaak van overlast) wordt echter het gebrek aan (speel)ruimte voor jongeren genoemd.

4.7 Aanbod en aanpak vanuit het stadsdeel

De (preventieve) aanpak van risicogedrag bij jongeren wordt in het stadsdeel Oud West met name in het Integraal Jeugdbeleid en in het onderwijs vormgegeven. In deze paragraaf wordt dit aanbod op stadsdeelniveau globaal in kaart gebracht. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen algemene voorzieningen, voorzieningen die specifiek gericht zijn op preventie en specifieke projecten op stadsdeelniveau.

Algemeen beleid en voorzieningen

Algemeen beleid en algemene voorzieningen voor kinderen, jongeren en hun ouders bieden ondersteuning bij het op een normale en gezonde manier opgroeien naar volwassenheid. Het algemene (jeugd- en onderwijs) beleid vormt daarmee de basis van de preventie van normoverschrijdend, overlastgevend en/of crimineel gedrag bij jongeren. Het aanbod vanuit dit algemene beleid bestrijkt alle leefgebieden van kinderen en jongeren en varieert van algemene ondersteuning bij de opvoeding van kinderen, tot het bieden van onderwijs en het bieden van mogelijkheden voor vrije tijdsbesteding.

Ondersteuning van ouders wordt in Oud West georganiseerd in de opvoedwinkel. Doordat Oud West een dichtbebouwd stadsdeel is, zijn er maar enkele speelplekken voor kinderen. Wel wordt er kinderwerk verzorgd door verenigingen, buurthuizen, het speeltuinwerk en de kinderboerderij. Daarnaast is er voor de jongste groep – en hun ouders – een uitgebreid aanbod aan kinderopvang en peuterspeelzalen. Momenteel wordt bovendien onderzocht of deze voorzieningen (deels) kunnen worden omgevormd tot Voorscholen.

Voor de iets oudere groep kinderen van 4 tot 12 jaar organiseert de Stichting Welzijn in drie buurthuizen naschoolse activiteiten en vakantieactiviteiten. Ook is er sportbuurtwerk op de pleinen. Daarnaast zijn er twee speeltuinverenigingen actief in het stadsdeel. Ook wordt momenteel onderzocht wat de mogelijkheden zijn tot het ontwikkelen van Brede Scholen in het basisonderwijs.

In Oud West zijn twee scholen voor het voortgezet onderwijs, waarvan één een school voor probleemjongeren is. Tienerwerk wordt er voor de groep van 12 tot 18 jaar verzorgd in een buurthuis. Het tienerwerk bestaat uit recreatieve activiteiten en huiswerkbegeleiding. Voor ouders uit deze groep wordt door de opvoedwinkel de cursus 'Omgaan met pubers' georganiseerd.

Voor jongeren tussen 16 en 23 jaar is er één jongerencentrum. Streetcornerwork is er niet.

Voorzieningen gericht op preventie

Naast voorzieningen als de ontwikkeling van de voorschool, en ontwikkelingsstimuleringsprojecten als Opstapje en speluitleen en de ontwikkeling van de Brede School en de opvoedwinkel zijn er enkele specifieke preventieve voorzieningen in het stadsdeel Oud West.

Zo hebben in 2001 de basisscholen in het stadsdeel deelgenomen aan het project School's Cool waarbij kinderen worden begeleid bij de overgang naar het voortgezet onderwijs. In het voortgezet onderwijs speelt daarnaast de leerplichtambtenaar een belangrijke rol. Hij signaleert problemen en participeert in de netwerken.

Net als in de andere twee stadsdelen binnen district 8 ligt de kern van het preventief beleid echter in de netwerken. In Oud West zijn er drie netwerken: één voor 0 tot 4 jaar, één voor 4 tot 12 jaar en een Netwerk 12 +.

Het netwerk voor 0 tot 4 jaar wordt gecoördineerd door een vertegenwoordiger van de opvoedwinkel. Aan dit netwerk wordt deelgenomen door GG&GD, kinderopvang, consultatiebureau, maatschappelijk werk, peuterspeelzalen en het stadsdeel. In dit netwerk wordt casuïstiek besproken met toestemming van ouders of anoniem. Aandachtspunt van het netwerk is de aansluiting tussen voorschool en basisschool.

Het netwerk voor jeugd van 4 tot 12 jaar wordt gezamenlijk gecoördineerd door een medewerker uit het basisonderwijs en een kinderwerker vanuit de Stichting Welzijn. Deelnemers zijn interne begeleiders uit het basisonderwijs, maatschappelijk werk, de Raad voor de Kinderbescherming, politie, GG&GD, de leerplichtambtenaar, speeltuin Bilderdijkpark en buurthuis de Havelaar. Ook in dit netwerk wordt casuïstiek besproken.

Het Netwerk 12 + in Oud West wordt – net als in de andere stadsdelen – gecoördineerd door Bureau Jeugdzorg Amsterdam. Deelnemers zijn onder andere het pleinwerk, jongerencentrum Bel Ami, politie, Centrum Werk en Inkomen en de leerplichtambtenaar. Dit netwerk is 1 maart jongstleden van start gegaan. Ook hier wordt gekoppeld aan het netwerk (lichte) individuele trajectbegeleiding geboden. De werkwijze van dit netwerk verschilt iets van de netwerken in de andere stadsdelen: omdat er vaak meteen, voordat het netwerk bij elkaar gekomen is, door partners aan de slag wordt gegaan met signalen worden deze signalen vaak niet meer besproken in het netwerk zelf. Dat vaak meteen aan de slag wordt gegaan met signalen hangt ook samen met het feit dat er (nog) niet zo veel signalen worden ingebracht in dit nieuwe netwerk. In de nabije toekomst – als dat aantal toeneemt – zal er meer casuïstiek in het netwerk worden besproken.

Projecten

In 2001 is naar aanleiding van de zware overlast op het Ten Kateplein en de Kinkerstraat – met gelden uit Jeugd en Veiligheid – een projectmatige aanpak ontwikkeld die is gefinancierd uit Urban gelden.

In het kader van dit project zijn de volgende maatregelen genomen:

- uitbreiding van het activiteitenaanbod (sport) op het Ten Kateplein;
- een aanpassing in het aanbod vanuit Bel Ami, zoals de uitbreiding van het kickboksen voor tieners en jongeren;
- uitbreiding van de openingstijden van Bel Ami
- aanstellen van een casemanager, gekoppeld aan het Netwerk 12 +;
- het ontwikkelen van opvoedingsondersteuning onder drang en dwang.

Omdat Oud West bovendien ook graag wil weten wat jongeren zelf vinden van het aanbod in het stadsdeel is daarnaast in 2001 een jeugdparticipatieproject uitgevoerd. Hierbij is door jongeren onderzoek gedaan naar de wensen en behoeften van de jongeren in Oud West. Daaruit bleek dat de jongeren in Oud West met name behoefte hebben aan meer en betere ontmoetingsmogelijkheden.

Jeugd en Veiligheid

Het stadsdeel Oud West ontvangt een beperkt budget in het kader van Jeugd en Veiligheid. In 2001 zijn deze gelden aangewend voor het analyseren en aanpakken van de problemen rond de Kinkerstraat. Daarbij is toen aangegeven dat de aanpak van problemen, veroorzaakt door één groep jongeren niet los kan worden gezien van een bredere aanpak van problemen en dus gericht dient te zijn op een bredere doelgroep.

Dat betekent dat maatregelen voor korte en lange termijn moeten worden genomen, waarbij uitgangspunt is dat perspectief wordt geboden aan jongeren waardoor de aanzuigende werking van de harde kerngroep wordt verminderd.

Daarvoor zijn een aantal best practices in kaart gebracht.

Eén van die best practice projecten is het project Opboxen uit Hoogvliet, waarop het voorstel van het stadsdeel Oud West is gebaseerd.

Met het kickboksproject in Oud West wordt een laagdrempelige voorziening geboden waar jongeren gedragsregels leren met betrekking tot geweld binnen en buiten de sport. Vanuit een aantrekkelijke recreatieve activiteit wordt dus een vormende activiteit opgezet.

De kickboks activiteit is succesvol en trekt veel jongeren uit de risicogroep en sluit aan bij hun leefwereld. Er is een grote wachtlijst van belangstellende jongeren. Door de aantrekkelijkheid van de activiteit kan een begeleidings-traject worden ingezet, waarbij een combinatie gemaakt wordt met andere activiteiten, zoals b.v. trainingen sociale vaardigheden.

Omdat de Stichting Welzijn in Oud West het afgelopen jaar financiële problemen had, is de uitvoering van dit project echter nog niet van de grond gekomen. Inmiddels is toestemming verkregen om het budget van 2002 in 2003 alsnog aan te wenden.

4.8 Lacunes, knelpunten en kansen

Het beeld dat ontstaat uit de voorgaande paragrafen is dat de problemen met en van jongeren in Oud West – in vergelijking met de andere stadsdelen in het district – wel meevallen. Toch wordt door sleutelpersonen aangegeven dat dat maar de vraag is: een ander beeld dat ontstaat is immers dat er vooral weinig zicht is op de individuele jongeren. Lacunes en knelpunten die worden geconstateerd in het aanbod en beleid ten behoeve van (risico)jongeren en in de aanpak van overlast op straat hebben dan ook voor een groot deel daarmee te maken.

Genoemd worden:

- te weinig signalen in het Netwerk 12 + ;
- te weinig doorverwijzingmogelijkheden (bijvoorbeeld geen Nieuwe Perspectieven);
- ontbreken van (speel)ruimte op straat;
- weinig zicht op jongeren op straat – geen contacten met de groepen;
- streetcornerwork wordt niet gemist: er is geen aanbod voor jongeren vanaf 18 jaar;
- woonruimtegebrek;
- te weinig accommodatie voor jongeren.

Belangrijkste knelpunt is echter het feit dat de Stichting Welzijn Oud West op dit moment niet goed meer functioneert ten gevolge van financiële problemen. Dat heeft tot gevolg dat het beschreven aanbod van het jongerenwerk nauwelijks nog daadwerkelijk wordt uitgevoerd. Inmiddels is er een nieuwe aanbieder gevonden. Het zal echter nog wel enige tijd duren voordat de activiteiten worden hervat.

Kansen voor verbeteringen worden door de sleutelpersonen met name gezien in meer en betere signalering van risicogedrag en – daarmee samenhangend – in een praktische aanpak van dit gedrag.

Zo worden genoemd:

- ontwikkeling van de voorschool;
- meer inbreng van de politie in netwerken 12-;
- opzetten van een Brede School;
- betrekken van jongeren zelf;
- meer informatie van jongeren maar ook aan jongeren, bijvoorbeeld door buurtgesprekken;
- in kaart brengen wie jongeren zijn en intensief volgen van risicogroep;
- meer inzet van de buurtregisseurs in signalering;
- aanstellen breed inzetbare troubleshooter in stadsdeel;
- samenhang en afstemming brengen in netwerken.

Wat het vrije-tijd aanbod betreft, hebben bovendien de jongeren zelf aangeven behoefte te hebben aan:

- 'vriendelijke' pleintjes;
- inloopaccommodaties;
- internetmogelijkheden;
- bredere openstelling op avonden en in de weekenden.

4.9 Knelpunten, aanpak en kansen samengevat

Doelgroep	Knelpunten en risicofactoren	Specifiek aanbod	Algemeen aanbod	Kansen
0-4 jaar				
Gezin	Opvoedproblemen Vroege taalachterstanden	Opstapje Speluitleen	Kinderopvang Peuterspeelzalen Netwerk 0-4 Opvoedwinkel	Ontwikkeling Voorschool Aansluiting voorschoolse voorzieningen en basisschool
4-12 jaar				
Gezin	Betrokkenheid ouders	Opvoedcursus Ouderparticipatie Voorschool	Netwerk 12- Opvoedwinkel	Zorgmeldingen in Netwerk 12- door politie
School		School's Cool		Opzetten Brede School + verlengde schooldag
Vrije-tijd	Speelgelegenheid ontbreekt		Kinderwerk Speeltuinwerk	Meer gebruik binnenterreinen
12-16 jaar				
Gezin	Betrokkenheid ouders Grote broers Sociaal isolement		Opvoedwinkel (Omgaan met Pubers)	Jeugdparticipatie
School		School's Cool	Netwerk 12 + Leerplicht	Eigen locatie meiden
Vrije-tijd	Weinig leuks te doen Te weinig ruimte		Pleinwerk Tienerwerk: <i>Vierhoek</i> Buurthuis: <i>Havelaar</i> Kickboksen met sociale vaardigheidstraining Inloopfitness	Meer ruimte op pleintjes voor jongeren Regelmatig buurtgesprekken/ meer informatie aan jongeren Digitale trapveldjes opzetten
Criminaliteit		Amazone	Inzet politie	
16-25 jaar				
School			Netwerk 12 + Leerplicht	Buurtgesprekken/ meer informatie aan jongeren
Werk	Werkloosheid	Werkvirus (2003)		
Vrije-tijd	Geen streetcornerwork		Jongerenwerk: <i>Bel Ami</i>	
Algemeen	Weinig zicht op jongeren Geen aanbod			
Criminaliteit		Amazone	Inzet politie	

Overlast				
	• de Bos Kemperpad • Bilderdijkpark • McDonalds Kinkerstraat • Ten Katebuurt • Cremerplein	Aanpak Kinkerstraat (Urban)	Stuurgroep Jongeren	In kaart brengen wie en intensief volgen. Meer activiteiten-aanbod. Breed inzetbare troubleshooter in stadsdeel aanstellen
Instellingen/ Organisaties				
	Sluiting Bel Ami Basisvoorzieningen in gevaar Geen straathoekwerk Weinig onderling contact partners Signalering uit veld matig Weinig afstemming (stedelijke) projecten Geen zicht op jongeren			Nieuwe aanbieder welzijnswerk Leren van elkaar Meer inzet buurt-regisseurs in signalering Samenhang en afstemming drie (casuïstiek) netwerken onder regie stadsdeel

5 District en stad

In voorgaande hoofdstukken en analyses ligt het accent op de specifieke problemen en de specifieke aanpak daarvan in de stadsdelen afzonderlijk. Duidelijk mag echter zijn dat de aanpak van overlast en criminaliteit op straat door jongeren onmogelijk alleen door de stadsdelen en de instellingen en voorzieningen op stadsdeelniveau te realiseren is. Zoals in de inleiding al wordt gezegd: met dit Meerjarenplan willen we het vooral mogelijk maken om snel, effectief en praktisch in te grijpen bij overlast en criminaliteit op straat. En omdat in de praktijk verschillende typen jongeren samen optrekken, zullen *alle* partijen die bij jeugd betrokken zijn een bijdrage moeten leveren en met elkaar moeten afstemmen en samenwerken om te komen tot een oplossing van gesignaleerde problemen. Daarbij is gesteld dat de aanpak van criminaliteit¹⁶ vooral de taak is van de betrokken partners uit de jeugdstrafrechtketen – politie en justitie – terwijl de (preventieve) aanpak van risicodrag¹⁷ vooral een taak is van de partners uit de stadsdelen en de (regionale) voorzieningen waar zij mee samenwerken.

In dit hoofdstuk wordt (kort) beschreven wat de bijdrage van de belangrijkste partners op districtsniveau is en kan zijn bij het voorkomen en bestrijden van overlast en criminaliteit op straat door jongeren. Daarnaast is kort in kaart gebracht wat het huidige stadsbrede aanbod is vanuit Jeugd en Veiligheid en hoe de aansluiting daarvan is op het aanbod op stadsdeel- en districtsniveau.

5.1 Politie

Politiedistrict 8 bestaat uit drie wijkteams: Houtmankade (Westerpark), Admiraal de Ruijterweg (Bos en Lommer) en Oud West. In het jaarplan 2002 wordt geconstateerd dat de jeugd en openbare orde problematiek in district 8 – door een combinatie van toezicht, handhaving, een projectmatige aanpak en de inzet van buurtregisseurs goed beheersbaar is geworden.

Uitgangspunt voor 2003 blijft echter wel dat criminaliteit en overlast plegen- de jongeren of jeugdgroepen zo snel, effectief en streng mogelijk worden aangepakt.

In 1998 heeft het regionaal werkende Amazoneteam een persoonsgerichte daderaanpak ontwikkeld. Deze aanpak heeft als insteek dat er dadergericht in plaats van delictgericht gewerkt gaat worden – een cultuuromslag dus. In het najaar van 2002 heeft het District Management zich gecommitteerd aan het verder implementeren van een dergelijke aanpak in district 8. Hiertoe wordt door Projectontwikkeling en advisering in samenwerking met de Infogeneratoren van de wijkteams en de buurtregisseurs en jeugdprofessionals gezorgd voor een actueel inzicht in achtergronden, samenstelling en eventueel ontwikkelde aanpakscenario's van (jeugd)groepen.

Daarbij hebben buurtregisseurs een belangrijke taak in de signalering van probleemgedrag van jongeren op straat. Naast het direct aanspreken en aanpakken van die jongeren, worden deze signalen ook – via de professionals jeugd – ingebracht in de hulpverleningsnetwerken op stadsdeelniveau.

Noot 16 Primaire doelgroep: harde kern en licht criminelen.
Noot 17 Primaire doelgroep: first offenders en risicjongeren.

In Bos en Lommer gaan de professionals jeugd – in aanvulling daarop – samen met de veldwerkers van Balans de straat op om groepen jongeren in kaart te brengen.

In aansluiting daarop is tevens besloten om bij het wijkteam Admiraal de Ruijterweg te starten met 'Oog op jeugd'. Hierbij wordt een top 10 van criminele jongeren samengesteld waaraan per jongere één politiefunctaris wordt gekoppeld die de jongere dagelijks monitort. Bij succes zal deze aanpak worden uitgebreid naar de andere twee wijkteams.

5.2 Justitie

Op 15 mei 2002 is in district 8 gestart met Justitie in de Buurt (JiB) in Bos en Lommer. Het JiB is een laagdrempelige voorziening in de wijk waar medewerkers van het Openbaar Ministerie samenwerken met partners op wijkniveau om jeugdcriminaliteit aan te pakken.

Concreet houdt Justitie in de Buurt zich onder andere bezig met:

- het strafrechtelijk handhaven van de leerplichtwet;
- het voeren van stagnatiegesprekken met minderjarigen die een maatregel opgelegd hebben gekregen en zich niet aan de afspraken houden;
- het voeren van stagnatiegesprekken bij taakstraffen die dreigen te mislukken;
- het voeren van preventieve gesprekken met jongeren en hun ouders in de wijk;
- het coördineren van het casuïstiek overleg met politie, Bureau Jeugdzorg, Raad voor de Kinderbescherming, reclassering en hulpverlenende instanties;
- het ontwikkelen van methodieken en beleid ter verbetering van de aanpak van jeugdcriminaliteit.

Met dit laatste overleg worden inmiddels 39 jongeren in Bos en Lommer in de gaten gehouden door justitie en politie. Voor elk van deze jongeren is een plan van aanpak ontwikkeld in samenwerking met de relevante instellingen. In dat kader neemt sinds kort ook de Jellinek deel aan het overleg. Dit casusoverleg heeft er in Bos en Lommer toe geleid dat veel (probleem)jongeren in kaart zijn gebracht en aangesproken op hun gedrag. In combinatie met de stagnatiegesprekken met jongeren uit de wijk heeft dit ertoe geleid dat het in Bos en Lommer – volgens sleutelpersonen – flink rustiger is geworden. Bovendien wordt geconstateerd dat de samenwerking tussen politie, justitie en stadsdeel soepeler en effectiever verloopt. In januari 2003 wordt daarom ook gestart met een casuïstiek overleg in Westerpark. Uiteindelijk is het de bedoeling dat een dergelijk overleg ook in Oud West wordt gestart. Het JiB is echter momenteel (te klein) gehuisvest bij het politiebureau Admiraal de Ruijterweg en wacht op nieuwe accommodatie. Vanwege het huidige ruimtegebrek is besloten te wachten met de start van een casuïstiek overleg in Oud West totdat de nieuwe accommodatie betrokken is. Naar verwachting zal dit medio 2003 zijn.

In dit kader is ook van belang dat op 28 november 2002 in het Arrondissementaal Platform Jeugdcriminaliteit is besloten om begin januari 2003 op districtsniveau een casusoverleg te starten, conform de notitie van het Ministerie van Justitie van 19 september 2002. Concreet zal wekelijks een casusoverleg worden gehouden waarbij alle jeugdzaken worden besproken. Nadat het OM een strafzaak heeft beoordeeld, komt de zaak in dit casusoverleg. Doel van het overleg is vast te stellen of de jongere bijzondere aandacht behoeft of anderszins hulp nodig heeft.

Deelnemers zijn:

- Openbaar Ministerie (jeugdofficier of jeugdsecretaris, jeugdhopper);
- politie (professional jeugd)
- Raad voor de Kinderbescherming (raadsonderzoeker of casusregisseur).

Justitie in de Buurt draagt in district 8 zorg voor de inhoudelijke afstemming van dit overleg met het casuïstiek overleg.

5.3 Werkvirus (Jongerenloket Maatwerk)

Vanaf 2003 worden in de stadsdelen binnen district 8 Netwerken Werkvirus operationeel. Het project Werkvirus beoogt een sluitende aanpak te realiseren voor jongeren tot 23 jaar die niet aan het werk zijn en niet naar school gaan. Het is een samenwerkingsverband tussen Maatwerk, Centrum Werk en Inkomen, Regionaal Meld- en Coördinatiepunt, Regionaal Opleidingscentrum, Dienst Welzijn Amsterdam en de stadsdelen. In de netwerken Werkvirus worden jongeren die niet naar school gaan én niet werken opgespoord en in beeld gebracht. Deze jongeren wordt een begeleidings- en/of correctietraject aangeboden.

5.4 De rol van partners op districtsniveau

Uiteindelijk zal een sluitende keten voor de signalering en (individuele) aanpak van overlast en criminaliteit door jongeren op straat op stadsdeelniveau worden gevormd door de Netwerken 12 + , het casuïstiek overleg Justitie in de Buurt en de netwerken van Werkvirus. De politie heeft daarbij een essentiële rol in signalering en handhaving. Algemeen kan gesteld worden dat de aanpak van de groepen op straat (repressief) ligt bij de buurtregisseurs en Justitie in de Buurt. De aanpak van individuen uit de groepen dient vervolgens – op stadsdeelniveau - samen met politieprofessionals jeugd, Justitie in de Buurt en Werkvirus te worden vormgegeven.

In dat licht geven zowel politie als JiB aan kansen te zien in een gerichte aanpak van groepen op straat waarvan stroomlijning van de signalering en een intensievere samenwerking en afstemming van activiteiten met de netwerken en instellingen op stadsdeelniveau een belangrijk onderdeel uitmaakt.

5.4 Stadsbreed aanbod

In 2002 is de gemeente Amsterdam - in het kader van het beleidsprogramma Aanpak Agressie&Geweld - gestart met de Aanpak Harde Kern Jeugd. Deze aanpak is specifiek gericht op het terugdringen van de harde kern jeugdcriminaliteit met een doelgroepgerichte daderaanpak. Daarbij wordt gesteld dat de aanpak niet op zichzelf staat, maar het sluitstuk vormt van het preventieve fundament dat wordt gevormd door het algemene jeugd- en onderwijsbeleid en het beleid Jeugd en Veiligheid.

Preventie wordt in de Aanpak Harde Kern vooral opgevat als het beperken van de doorstroom van licht criminele jongeren en first offenders naar de harde kern. Naast het Jeugd en Veiligheidsbeleid op stadsdeelniveau zijn daartoe stadsbreed een aantal maatregelen die worden ingezet:

Jongeren Opvang Team

In district 6 is sinds 2001 het Jongeren Opvang Team (JOT) werkzaam. Het JOT richt zich op aangehouden first offenders tot 18 jaar en beoogt efficiënt screenen en doorverwijzen van jongeren voor wie zorg – in diverse gradaties – of afstemming van interventies is geboden. Medewerkers van de Raad voor de Kinderbescherming, Bureau Jeugdzorg, de politie, het Openbaar Ministerie en een zorgcoördinator namens de vier westelijke stadsdelen zijn daartoe fysiek bij elkaar gebracht. Met alle first offenders in het zesde politiedistrict (250 per jaar) wordt een gesprek gevoerd om, indien dit nodig is, tot passende begeleiding en/of straf te komen. Vervolgens worden de jongeren zo snel mogelijk verwezen naar de instelling die voor hen het meest geschikt is. De gemeente vervult bij deze aanpak een regierol. De bedoeling is om deze aanpak uit te breiden naar andere politiedistricten – onbekend is echter wanneer deze aanpak in district 8 zal worden geïmplementeerd.

Nieuwe Perspectieven

Een korte, intensieve, individuele en outreachende begeleiding voor jongeren van 12 tot 20 jaar die in een meervoudige probleemsituatie verkeren en meermalen met politie en justitie in aanraking zijn gekomen. Oogmerk is de ontwikkeling van een nieuw perspectief door verbeterde leefsituatie, scholing en/of werk. Deelname is op basis van vrijwilligheid.

Verwijzers zijn politie en justitie, jeugdreclassering, leerkrachten, leerplicht e.d.. Multicultureel samengestelde teams van interventiewerkers bieden de jongeren op basis van een sociale omgevingsanalyse en een actieplan gedurende 8 tot 10 weken steun bij het maken van een positieve wending. Per jaar worden 500 jongeren geholpen door NP en 128 kinderen en hun gezin door Nieuwe Perspectieven Jonge Jeugd (8-12 jaar). Nieuwe Perspectieven is een vrijwel stadsbrede aanpak – alleen in Oud West wordt het niet aangeboden. Nieuwe Perspectieven Jonge Jeugd wordt aangeboden in de westelijke stadsdelen en in Zuid Oost. Vooralsnog wordt NPJJ dus niet aangeboden in district 8.

Uitdaging

Dit project is gericht op resocialisatie en integratie van jongens met meervoudige problematiek en (dreigende) politiecontacten van 17 tot 21 jaar. Beoogd wordt te voorkomen dat zij afglijden of terugvallen in de criminaliteit. De gemeente, het ministerie van Defensie en toeleidende organisaties als SAC/Nieuwe Perspectieven, Reclassering Nederland, Bureau Jeugdzorg/jeugdreclassering, de regiopolitie en Maatwerk werken intensief samen. De deelnemers krijgen de gelegenheid om sociale vaardigheden op te doen, structuur in hun leven aan te brengen en een gedeeltelijke (gecertificeerde) vakopleiding te volgen in de gedisciplineerde setting van het kazerneleven voor een periode van drie maanden. De krijgsmachtonderdelen verzorgen gezamenlijk deze aanpak. Per jaar kunnen drie groepen van 16 jongens uit Amsterdam deelnemen.

Veilig in en om School

Aan het VIOS-project nemen 39 scholen in de onderwijsregio's Oost, West en Zuid deel. De centrale doelstelling is dat de deelnemende scholen met hun partners (centrale stad, stadsdelen, politie, justitie en GVB) na beëindiging van het meerjarige project op een systematische wijze met schoolveiligheidsproblematiek omgaan. Op elke schoolvestiging is een veiligheidscoördinator aangesteld en een uitgebreid, meerjarig cursusprogramma voor docenten en leerlingen is in uitvoering. Scholen worden geholpen bij het opzetten van schoolveiligheidsplannen en systematische incidentenregistratie. Daarnaast wordt aandacht besteed aan de meer fysieke component Veilig om School in de beheergroepen VOS West, Oost en Zuid.

5.5 Aansluiting op het stadsbrede aanbod

Aansluiting op het stadsbrede aanbod vindt vanuit dit Meerjarenplan vooral plaats door op een aantal gebieden de concrete samenwerking met projecten te zoeken en/of te intensiveren:

- Zo neemt Nieuwe Perspectieven in Bos en Lommer en Westerpark reeds deel aan de Netwerken 12 + . Met de uitbreiding van het aantal plaatsen bij NP zal bekeken kunnen worden of tevens een aanbod in Oud West mogelijk is.
- Daarnaast zullen de mogelijkheden voor het inschakelen van Nieuwe Perspectieven Jonge Jeugd in de stadsdelen nader bekeken worden.
- In de beheergroep VOS West hebben Justitie in de Buurt en het stadsdeel Bos en Lommer reeds zitting. Inmiddels is afgesproken dat ook de politie van district 8 in deze beheergroep zitting zal nemen.

Daarnaast is zowel vanuit JiB als vanuit de stadsdelen zelf aangegeven dat – hoewel een JOT in district 8 nog even op zich zal laten wachten – men deze aanpak uiteindelijk wil overnemen. Met het casusoverleg dat begin januari 2003 wordt gestart op districtniveau wordt daar in feite een eerste aanzet toe gegeven.

6 Wat willen we bereiken?

Zoals eerder gezegd, richt dit Meerjarenplan Jeugd en Veiligheid zich op het snijvlak van Algemeen Jeugdbeleid en Veiligheidsbeleid. In het kader van het Veiligheidsbeleid wordt gestreefd naar stadsdelen die veilig zijn en waar bewoners zich vooral ook veilig voelen. Het Algemeen Jeugdbeleid staat de uitvoering van een effectief jeugdbeleid voor dat tot doel heeft alle jongeren een kans te geven op een gezonde en normale ontwikkeling. Jeugd en Veiligheid omvat aspecten van beide beleidsterreinen en met dit plan wordt gestreefd naar het leveren van een *aantoonbare* bijdrage aan het verhogen van de veiligheid op straat, waar deze in het gedrang komt door onacceptabel gedrag van jongeren tot en met 24 jaar.

Concreet is daarbij in deel 1 van het Meerjarenplan reeds de keuze gemaakt dat *alle jongeren tussen ongeveer 12 en 25 jaar die zich – al dan niet in groepsverband – schuldig maken aan overlastgevend en/of crimineel gedrag op straat* doelgroep van dit beleid zijn.

De analyse die per stadsdeel is uitgevoerd richtte zich in eerste instantie dan ook op het in kaart brengen van de overlast en criminaliteit door jongeren uit die leeftijdsgroep. Daarbij werd duidelijk dat deze problematiek in de stadsdelen én op buurniveau op een aantal punten (sterk) verschilt.

Zo wordt in Oud West relatief weinig melding gemaakt van overlast op straat door specifieke (grotere) groepen jongeren. De overlast die geconstateerd wordt vindt meer plaats in verschillende kleine groepjes van zo'n 7-10 jongeren. In totaal gaat het om zo'n 35 jongeren. Daarbij wordt geconstateerd dat er in dit stadsdeel weinig contact met en daardoor weinig zicht op de individuele jongeren is. Dat er weinig contacten zijn hangt met name samen met het feit dat er momenteel weinig (ambulant) jongerenwerk is, dat er geen straathoekwerk is en dat het Netwerk 12+ pas recent gestart is.

In het stadsdeel Bos en Lommer is het zicht op de overlast die veroorzaakt wordt door jongeren goed ontwikkeld. In totaal gaat het om zo'n 125 jongeren die op straat rondhangen. Door het project Balans wordt regelmatig in kaart gebracht waar er problemen zijn en door wie ze veroorzaakt worden. Bovendien is in dit stadsdeel al enige tijd het casuïstiek overleg van Justitie in de Buurt actief, waarmee ook criminele jongeren in beeld worden gebracht en gevolgd. Op individueel en gezinsniveau wordt daarnaast hulp en begeleiding geboden aan jongeren die jonger zijn dan 18 jaar. Ongeveer de helft van alle jongeren – in de groepen die in kaart gebracht zijn – is echter ouder dan 18 jaar. Op individueel niveau is er op deze groep derhalve veel minder zicht. Gebrek aan accommodaties voor jongeren en een gebrek aan aanbod voor de groep ouder dan 18 jaar worden als belangrijke knelpunten ervaren.

In het stadsdeel Westerpark is wel informatie over de problemen van en de problemen met (groepen) jongeren op straat aanwezig. Zowel bij het buurtbeheer als bij het Netwerk 12+ heeft men een redelijk zicht op de groepen op straat. Deze informatie wordt echter niet systematisch verzameld en bijgehouden. De indruk bestaat dat in dit stadsdeel problemen zich met name voordoen binnen de groep jongeren van 12 tot 18 jaar. En hoewel er diverse plekken worden aangegeven waar hinder wordt ondervonden door jongeren, zijn de plekken waar daadwerkelijk sprake is van (zware) overlast relatief beperkt. In totaal zou het om zo'n 100 jongeren gaan die op straat rondhangen.

Het aanbod in Westerpark richt zich sterk op de jonge groep en het wordt dan ook als een knelpunt ervaren dat er weinig aanbod is voor de groep jongeren die ouder is dan ongeveer 16 jaar.

Gevraagd naar (mogelijke) oorzaken van de overlast en criminaliteit door jongeren op straat, constateren vrijwel alle sleutelpersonen in elk van de drie stadsdelen hetzelfde: er is – zowel figuurlijk als letterlijk – te weinig ruimte voor jeugd en er is vaak sprake van achterstandsproblematiek op meerdere gebieden zoals school, werk, gezin en woonruimte. Hoewel het zicht op de oudere jongeren beperkt is, bestaat de indruk dat veel van hen verzuimen van school of zonder diploma de school hebben verlaten.

Ook wordt er aangegeven dat veel van deze jongeren weinig perspectief voor zichzelf lijken te zien, en in aansluiting daarop problemen hebben met het vormgeven van een 'volwassen' leven. Deze groep valt in alle stadsdelen qua hulpverlening volgens de sleutelpersonen nogal 'buiten de boot'. Deze jongeren oefenen echter wel een aantrekkingskracht uit op de jongere groep van 12 tot 17 jaar. Daarbij wordt aangegeven dat de groep jongeren die niet of moeilijk aanspreekbaar is, steeds groter én steeds jonger wordt. Steeds meer ouders lijken niet goed te weten hoe ze met problemen van hun kinderen om moeten gaan, of waar ze met hun problemen terecht kunnen. Ook bestaat de indruk dat onvoldoende bekend is hoe ouders betrokken kunnen worden bij de oplossing van deze problemen.

Op basis van de stadsdeelanalyses kan dan ook worden geconcludeerd dat voor een effectieve aanpak van overlast en criminaliteit door jongeren een sluitend aanbod op alle relevante leefgebieden – gezin, vrije tijd, school, werk en criminaliteit – nodig is. Door de situatie van juist die jongeren die op straat overlast veroorzaken op deze gebieden te verbeteren, beogen de partners de onveiligheid op straat in de stadsdelen terug te dringen.

Voor een groot deel wordt dit ook reeds gerealiseerd vanuit het bestaande beleid op het gebied van preventie, jeugd, veiligheid, onderwijs én vanuit de bestaande aanpak door de justitiële partners. In alledrie de stadsdelen wordt echter ook geconstateerd dat er binnen die keten schakels ontbreken of zwak zijn. Zo is bijvoorbeeld het zicht op de individuele problemen van de jongeren op straat vaak onvoldoende. En als problemen gesignaleerd worden op één van de leefgebieden, is vaak wel duidelijk waar deze signalen neergelegd kunnen worden, maar niet wat er concreet met de signalen wordt gedaan of kan worden gedaan. Veel van de instellingen en organisaties die zich bezighouden met deze jongeren hebben namelijk op stadsdeelniveau vooral een verwijzende en toeleidende taak.

In het verlengde daarvan is er – ondanks de verschillen tussen de stadsdelen – een rode draad die op districtsniveau kan worden onderscheiden: er is behoefte aan een *praktische* aanpak van (groepen) jongeren die overlast veroorzaken op straat en er is behoefte aan meer specifieke kennis – zowel over de (problemen van de) jongeren als over de specifieke activiteiten van betrokken instellingen en organisaties én de aansluiting tussen die activiteiten.

Op basis daarvan is gekozen voor de volgende subdoelstellingen van het Meerjarenplan Jeugd en Veiligheid in district 8:

- Op districtsniveau willen de stadsdelen gezamenlijk een *praktische* aanpak ontwikkelen en opzetten die zich richt op het zichtbaar en meetbaar verminderen van overlastgevend gedrag van groepen jongeren op straat in de drie stadsdelen.

- 2 Daarbij wil men (beter) in kaart brengen wat de specifieke (individuele) oorzaken van problemen zijn en waar de lacunes zitten in het aanbod op stadsdeelniveau, zodat ook (meer preventieve) maatregelen in de afzonderlijke stadsdelen effectiever kunnen worden ingezet.
- 3 In elk van de stadsdelen dient bovendien de bestaande structuur van onder andere casuïstiek overleg vanuit Justitie in de Buurt, Netwerk 12+ en Werkvirus zodanig gestroomlijnd te worden dat de inbreng van signalen en de afstemming en terugkoppeling van activiteiten tussen organisaties en instellingen een sluitend geheel vormen.

Hierbij moet aangetekend worden dat – zoals al eerder aangegeven - het uiteindelijke streven van de stadsdelen is om een sluitende keten van (zowel preventief en curatief als repressief) aanbod voor *alle* jongeren van 0 tot 25 jaar tot stand te brengen. Deze keten dient dan te bestaan uit structureel (regulier) aanbod, waarin het Meerjarenplan Jeugd en Veiligheid een verbindende schakel vormt.

En - omdat het bij Jeugd en Veiligheid en de aan te stellen coördinator in principe om een tijdelijke extra inzet gaat – wordt derhalve de volgende subdoelstelling toegevoegd:

- 4 Na 2004 moeten de genomen maatregelen zodanig zijn ontwikkeld en vastgelegd dat zij overdraagbaar zijn en opgenomen kunnen worden in het structurele aanbod van de stadsdelen.

7 Wat gaan we doen?

Op basis van de subdoelstellingen die in het vorige hoofdstuk zijn geformuleerd wordt er in het kader van Jeugd en Veiligheid een overkoepelende aanpak opgezet die zich richt op drie sporen:

- Een (stevige) praktische aanpak van concrete overlast door jongeren op districtsniveau, waarbij de aanpak van de individuele jongere voorop staat;
- 2 Stroomlijning van bestaande structuren voor signalering en toeleiding;
- 3 Effectieve inzet van (preventief) specifiek aanbod op stadsdeelniveau.

Concreet houdt dit in dat de programmacoördinator die is aangesteld voor de duur van één jaar op districtsniveau wordt ingezet om de eerste twee sporen van de aanpak in 2003 zodanig vorm te geven dat in de jaren daarna de stadsdelen deze activiteiten structureel kunnen inbedden in hun bestaande beleid. Daarnaast wordt het projectengeld van Jeugd en Veiligheid ingezet voor projecten op stadsdeelniveau die zich met name richten op het aanpakken van de oorzaken van probleemgedrag van jongeren. Daarbij is vastgelegd dat de inzet van het projectengeld jaarlijks wordt vastgesteld op basis van eventuele lacunes in het reguliere aanbod die in het kader van Jeugd en Veiligheid geconstateerd worden.

7.1 Een (stevige) aanpak van concrete overlast door jongeren

Achtergrond

Bij de aanpak van concrete overlast staat de individuele jongere voorop. Deze aanpak is echter gebaat bij een grotere focus op groepen. Als we het hebben over overlast en criminaliteit door jongeren, hebben we het immers bijna automatisch over groepen jongeren. Al in 1993 constateerde Schuyt – op wiens ideeën het Jeugd en Veiligheidsbeleid in Amsterdam gebaseerd werd – dat groepen een principieel kenmerk zijn van jeugddelinquentie en onacceptabel gedrag. Toch werd tot voor kort het groepsgebeuren bij de aanpak van jeugdcriminaliteit en overlast als een ondergeschikt gegeven beschouwd. Dit is onder meer terug te voeren op een gebrek aan kennis over het fenomeen en de beperkte mogelijkheden die er zijn om deze vorm van crimineel en onacceptabel gedrag aan te pakken¹⁸.

Inmiddels zijn er daarom vanuit het Ministerie van Justitie diverse onderzoeken uitgevoerd naar de kenmerken van jeugdgroepen en naar de verschillende aanpakken van dergelijke groepen die er op gemeentelijk niveau bestaan. In dat kader is bijvoorbeeld ook een instrument ontwikkeld (de Short List Groepsriminaliteit) waarmee politiefunctionarissen de aard en omvang van problematische jeugdgroepen in kaart kunnen brengen. Groepen kunnen daarmee ingedeeld worden in drie typen – met oplopend probleemgedrag:

- *Hinderlijke* jeugdgroepen, bestaande uit jongeren uit de buurt die rondhangen, af en toe luidruchtig aanwezig zijn en zich incidenteel schuldig maken aan kleine vernielingen.
- *Overlastgevende* groepen die nadrukkelijker aanwezig zijn. Deze groepen treden provocerend op, vallen omstanders wel eens lastig, vernielen regelmatig spullen en zijn bewuster bezig met (lichte) vormen van criminaliteit.

Noot 18 Beke e.a., *Tussen rondhangen en bendevoering*, SWP, Amsterdam, 2000

- *Criminele* jeugdgroepen die bestaan – in ieder geval voor een deel – uit jongeren die al vaker met de politie in aanraking zijn gekomen. Kenmerkend voor deze groepen is dat er meer criminaliteit wordt gepleegd voor het financiële gewin en dat de gepleegde feiten ernstiger zijn.

Juist omdat er zulke verschillen zijn tussen de diverse groepen jongeren die op straat overlast veroorzaken is dus van belang dat er kennis vergaard wordt over de precieze samenstelling van groepen en dat de aanpak van de groepen daarop wordt afgestemd. In dat kader kan ook gedacht worden aan het geven van kleurcodes per groep waarbij verschillende kleuren gegeven worden aan de verschillende typen groepen. Op basis van de typering kunnen dan op de groep afgestemde plannen van aanpak worden ontwikkeld. Deze plannen kunnen variëren van preventieve aandacht (inzet jongerenwerk, gesprekken tussen jongeren en bewoners) tot een repressieve aanpak (isoleren centrale personen of hardekernjongeren) of een combinatie van beide.

Daarbij is overigens uit onderzoek gebleken dat het het meest effectief is als groepsleden individueel – bij naam – worden aangesproken en als de aandacht zich in het bijzonder richt op de centrale personen in de groep. Goede (individuele) communicatie met de jongeren in de groep is daarom erg belangrijk. Daarnaast is ook het draagvlak bij wijkbewoners voor de maatregelen van belang: door hen te betrekken en informeren kunnen immers al veel gevoelens van onveiligheid worden weggenomen.

Opzet in district 8

In 2003 wordt door de programmacoördinator een pilot van zo'n praktische aanpak van concrete overlast vormgegeven.

Meteen na goedkeuring van dit Meerjarenplan door de besturen van de afzonderlijke stadsdelen wordt – onder verantwoordelijkheid van de portefeuillehouder Jeugd van het managementteam van de politie – door de buurtregisseurs per (bekende) groep jongeren de eerder genoemde Short List Groepsriminaliteit¹⁹ ingevuld. Deze ingevulde checklisten worden vervolgens ingebracht in de casuïstiek overleggen van Justitie in de Buurt én in de Netwerken 12+ waar de gegevens over de jongeren eventueel aangevuld worden. Op basis daarvan krijgen alle groepen een 'etiket': hinderlijk, overlastgevend of crimineel.

Door de klankbordgroep Jeugd en Veiligheid wordt vervolgens – op basis daarvan – een keuze gemaakt voor 'pilotgroepen'. In totaal worden in een periode van één jaar minimaal zes overlastgroepen aangepakt - drie in Bos en Lommer, twee in Westerpark en één in Oud West. Omdat het een pilot betreft is daarbij gesteld dat in deze selectie in ieder geval elk van de drie typen groepen vertegenwoordigd dienen te zijn.

Op basis van de specifieke kenmerken (en problemen) van de jongeren in de geselecteerde groepen worden vervolgens - onder verantwoordelijkheid van de programmacoördinator - alle (voor die specifieke groep) relevante partijen²⁰ om tafel gehaald en wordt een concreet plan van aanpak voor die betreffende groep opgesteld.

Noot 19 Opgenomen in: Beke e.a., *Tussen rondhangen en bendevorming*, SWP, Amsterdam 2000

Noot 20 Omdat uit de probleemanalyse gebleken is dat de jongeren vaak (ook) psychische en gezondheidsproblemen hebben, zullen ook regionaal werkende partijen als GGD en RIAGG worden gevraagd deel te nemen.

Daarbij gelden de volgende uitgangspunten:

- 1 Voor alle betrokken jongeren wordt (individueel) maatwerk geleverd. Bij hinderlijke groepen kan dan waarschijnlijk veelal worden volstaan met het om tafel halen van jongerenwerk, jeugdhulpverlening, buurtbewoners en jongeren en hun ouders zelf. Bij overlastgevende of criminele groepen zullen veelal veel meer partijen dienen te worden betrokken zoals bijvoorbeeld (drugs)hulpverlening, GGD, woningbouw, onderwijs en justitie. Dit omdat deze groepen vaak meer gemengd zijn: naast een lik op stuk aanpak van de trekkers door politie en justitie via onder andere de centrale harde kern aanpak en het casuïstiek overleg van Justitie in de Buurt, zal aan de meelopers een passend aanbod van activiteiten, hulp en/of steun dienen te worden geboden. Vanzelfsprekend moet daarbij rekening worden gehouden met de mogelijkheden binnen het gezin zelf. De bestaande Netwerken 12+ en Werkvirus spelen daar een belangrijke rol in. In overleg worden de jongeren namelijk via die netwerken toegeleid naar passend aanbod, of wordt de jongere rechtstreeks vanuit de netwerken een aanbod gedaan voor begeleiding.
- 2 De aanpak dient bureaucratie te doorbreken. Als bijvoorbeeld de inzet van ambtelijke diensten nodig is, moet dit geregeld kunnen worden zonder aanvraagprocedures en dergelijke. Daarom wordt in de plannen van aanpak vastgelegd dat de relevante partijen in een bepaalde periode extra inspanning zullen verrichten – een soort flexteam. De taak van de programmacoördinator is het daarbij ook om knelpunten in bijvoorbeeld de toeleiding van jongeren op te lossen door afspraken te maken en vast te leggen met (regionale en stedelijke) partijen die niet in de netwerken vertegenwoordigd zijn.
- 3 Buurtbewoners zijn de eersten die te maken hebben met overlast en criminaliteit op straat door jongeren. Vaak zijn buurtbewoners bezorgd over, of zelfs bang voor (groepen) jongeren op straat. Als buurtbewoners op de hoogte zijn van wat er vanuit de stadsdelen allemaal wordt gedaan met en voor de jongeren, kan een deel van die angst worden weggenomen. In de plannen van aanpak dient daarom niet alleen te worden vastgelegd hoe er met instellingen, jongeren en hun ouders wordt gecommuniceerd, maar ook hoe buurtbewoners worden geïnformeerd en betrokken.
- 4 Omdat deze aanpak in eerste instantie een pilot is, heeft de programmacoördinator tot taak om het leerproces, de ontwikkelde aanpakken en de gemaakte afspraken vast te leggen. Uiteindelijk moet er begin 2004 een concreet draaiboek liggen waarin zaken zijn opgenomen als een protocol voor de aanpak van de verschillende groepen, namen en activiteiten van alle betrokken partners, afgesloten convenanten, draaiboeken voor het betrekken van bewoners, jongeren en hun ouders, en een privacyreglement op districtsniveau. Indien de pilots succesvol zijn, zal deze aanpak vanaf 2004 structureel worden voortgezet onder verantwoordelijkheid van de veiligheidscoördinatoren van de drie stadsdelen.

Wie, wat wanneer?

Wat	Wie	Wanneer
Typen bestaande groepen	Buurtregisseurs, Justitie in de Buurt, Netwerken 12 +	Januari/februari 2003
Aanpak eerste groep: • Inventariseren welke partijen nodig • Bij elkaar halen partijen • Plan van aanpak maken • Vastleggen afspraken met partners • Voortgang bewaken	Coördinator i.s.m politie, justitie, jongerenwerk Coördinator Partijen gezamenlijk Coördinator Coördinator, i.s.m klankbordgroep	Afhankelijk van aanstelling coördinator: April-juni 2003
Aanpak tweede groep	Idem	Zomer 2003
Aanpak derde groep	Idem	Zomer 2003
Aanpak vierde groep	Idem	Oktober-november 2003
Aanpak vijfde groep	Idem	Oktober-november 2003
Tussentijds evalueren aanpak	Gezamenlijke partijen	Najaar 2003
Tussentijds bewaken voortgang	Subdriehoek en klankbordgroep	Maart 2003 Juni 2003 Oktober 2003 Januari 2004 Maart 2004
Op basis ervaringen ontwikkelen product: draaiboek aanpak overlast	Coördinator	Afgerond: maart 2004
Implementatie structurele aanpak	Veiligheidscoördinatoren stadsdelen	Vanaf 2004

7.2 Stroomlijning van bestaande structuren voor signalering en toeleiding

Achtergrond

Zoals in de stadsdeelanalyses reeds is beschreven, wordt momenteel in elk van de drie betrokken stadsdelen de basis gelegd voor een sluitende keten voor signalering en toeleiding door het (ontwikkelen van) casuïstiek overleg Justitie in de Buurt, het netwerk van Werkvirus en het Netwerk 12 +. Er is echter ook geconstateerd dat de netwerken (nog) niet optimaal functioneren.

Zo is er in geen van de stadsdelen een systeem waarmee (risico)jongeren worden gemonitord. En uit de gevoerde gesprekken is naar voren gekomen dat bij signalen die worden ingebracht, niet altijd wordt teruggekoppeld naar de inbrengende partij wat er met het signaal gedaan is. Bovendien weten partners vaak niet wat ze kunnen *verwachten* van elkaar: de politie verbaast zich er bijvoorbeeld over dat ze de het jongerenwerk niet méér bij groepen zien na een signaal, terwijl partijen als scholen, buurtbewoners en jongerenwerk vaak niet snappen waarom de politie niet harder op kan treden en jongeren 'nog vrij rondlopen' terwijl bekend is dat de betreffende jongere zich bezighoudt met criminele activiteiten.

Voor het goed functioneren van de keten is het kortom belangrijk dat in elk van de drie stadsdelen de bestaande (en te ontwikkelen) netwerken worden gestroomlijnd zodat meer systematisch wordt bijgehouden welke signalen er worden afgegeven en door wie en dat de netwerken en partners op de hoogte zijn van elkaars (on)mogelijkheden.

Opzet

Een eerste vereiste voor stroomlijning van de bestaande (en te ontwikkelen) structuren is duidelijkheid over de taken en mogelijkheden van de betrokken partners én duidelijkheid over de mogelijkheden voor toeleiding naar instellingen op regionaal en stedelijk niveau. Daartoe wordt door de programmacoördinator een kaart ontwikkeld waarop per stadsdeel is aangegeven welk netwerk er is voor welk type jongeren en welke partijen daarbij betrokken zijn. Daarbij wordt tevens in kaart gebracht welke verwijzings- en toeleidings mogelijkheden er nu zijn. Op basis van die inventarisatie zal tevens door de programmacoördinator worden gekeken naar het functioneren van de netwerken: hebben ze bijvoorbeeld een heldere doelstelling, nemen de juiste partijen deel, is de werkwijze goed vastgelegd en hoe verloopt de samenwerking en overdracht van informatie in en tussen de netwerken?

Daarnaast wordt een systeem ontwikkeld waarmee de signalen over (risico)jongeren worden gemonitord door alle netwerken. Daarvoor kan wellicht te zijner tijd een (digitaal) signaleringssysteem worden ingezet.²¹ In eerste instantie zal echter de stroomlijning vorm krijgen door een gestandaardiseerd registratieformulier in te zetten waarop kort wordt aangegeven naar aanleiding waarvan een jongere is ingebracht in het netwerk, door wie en wat er concreet met het signaal is gedaan. Deze informatie wordt ook door de netwerkcoördinator teruggekoppeld naar de inbrengende partij.

Op basis van de informatie die verzameld wordt met de groepsgerichte aanpak en met de registratieformulieren, wordt vervolgens ook bekeken waar de eventuele knelpunten liggen in (de toeleiding) naar (regionaal) aanbod. Onder verantwoordelijkheid van de programmacoördinator dienen dan vanuit de netwerken gezamenlijk afspraken te worden gemaakt met dergelijke partijen, zodat ook de toeleiding naar instellingen die buiten het netwerk vallen meer gestroomlijnd kan worden. Dit laatste is met name belangrijk in het licht van de constatering dat veel jongeren (ook) psychische en gezondheidsproblemen hebben.

Gekoppeld aan bovenstaande activiteiten worden tenslotte protocollen opgesteld waarin is vastgelegd wat elk netwerk dient te doen, op welke wijze en wie ingeschakeld wordt bij verschillende (individuele) problemen van jongeren.

Wie, wat, wanneer?

Wat	Wie	Wanneer
Ontwikkelen standaard registratieformulier	BJZ (coördinatoren netwerken 12 +)	Januari 2003
Mogelijkheden digitaal systeem onderzoeken	Coördinator	Medio 2003
Ontwikkelen kaart	Coördinator i.s.m netwerken	Gereed: zomer 2003
In kaart brengen functioneren afzonderlijke netwerken	Coördinator i.s.m netwerkpartijen	Gereed: najaar 2003
Protocollen	Coördinator	Gereed: najaar 2003

Noot 21 Hier zijn voorbeelden van. De politie in Friesland heeft bijvoorbeeld een dergelijk systeem 'Riskkids' ontwikkeld.

7.3 Effectieve inzet specifiek (preventief) aanbod op stadsdeelniveau

Achtergrond

In voorgaande hoofdstukken is steeds weer naar voren gekomen dat de oorzaken van overlast op straat en criminaliteit door jongeren voor een groot deel liggen in risicofactoren als gezinsproblematiek en onderwijsachterstanden. Hebben we het nu over de aanpak van overlast en criminaliteit door jongeren op straat, dan hebben we het – in het licht van bovenstaande – dus niet alleen over het bestrijden van de overlast en criminaliteit zelf maar ook over het voorkomen van problemen door de oorzaken aan te pakken.

Al eerder is aangegeven dat het uiteindelijke streven van de stadsdelen is om op individueel niveau een sluitende keten van (zowel preventief en curatief als repressief) aanbod voor de jongeren die overlast veroorzaken op straat tot stand te brengen. In principe wordt deze keten gerealiseerd vanuit het bestaande algemene jeugdbeleid, het veiligheidsbeleid, het welzijnsbeleid en het onderwijsbeleid.

Het Meerjarenplan Jeugd en Veiligheid vormt daarin dan een verbindende schakel. Met de overkoepelende aanpak Jeugd en Veiligheid – de pilots van de groepsaanpak en de optimalisering en stroomlijning van bestaande structuren voor signalering – wordt immers in 2003, meer dan nu het geval is, in kaart gebracht welke specifieke problemen (risico)jongeren in de stadsdelen ondervinden en welke lacunes er zijn in het aanbod dat er voor die jongeren (en hun ouders) beschikbaar is.

In dat kader hebben de stadsdelen afgesproken dat jaarlijks een uitvoeringsplan op stadsdeelniveau wordt opgesteld waarin nader bezien wordt welke activiteiten nodig zijn in aanvulling op het bestaande aanbod en hoe deze activiteiten kunnen worden gerealiseerd – ook vanuit belendende beleids-terreinen.

Daartoe worden – op basis van de resultaten van de maatregelen die in 2003 worden genomen – de stadsdeelschema's uit de eerste hoofdstukken jaarlijks geactualiseerd én aangevuld. Het gaat daarbij dan om informatie over (veranderingen in) de aard en omvang van problemen én om het kwantitatieve en kwalitatieve bereik van het reguliere aanbod – dus: hoeveel jongeren worden bereikt en worden de juiste jongeren bereikt? In het uitvoeringsplan wordt – in aansluiting daarop – concreet aangegeven welke activiteiten vanuit welke beleidsterreinen gewenst zijn én op welke wijze het projectengeld dat beschikbaar is in het kader van Jeugd en Veiligheid op stadsdeelniveau ingezet wordt om specifieke lacunes in te vullen.

Concreet betekent dit ook dat vanaf 2003 voor de bestaande projecten die gefinancierd worden met Jeugd en Veiligheidsgelden jaarlijks heroverwogen wordt of de activiteit ten eerste nog nodig is en ten tweede of de activiteit uit Jeugd en Veiligheidsgelden dient te worden blijven betaald. Vanwege de verplichtingen die reeds zijn aangegaan worden in 2003 overigens wel alleen al bestaande projecten uit de gelden van Jeugd en Veiligheid gefinancierd.

Op basis van de analyses in dit plan kunnen overigens wel de volgende overwegingen per stadsdeel al worden meegegeven.

Westerpark

Beide projecten die momenteel in Westerpark worden uitgevoerd, sluiten aan bij de analyse op stadsdeelniveau waaruit bleek dat met name de jongere doelgroep overlast veroorzaakt in de buurten.

Door de inzet van sport op Straat als Westerpark Actief wordt verwacht dat er meer zicht ontstaat op deze kinderen en jongeren. Een en ander dient nog verder vorm te krijgen, maar is – vanwege het grote bereik en het directe effect op de overlast op straat - bij succes een passend aanbod in het kader van Jeugd en Veiligheid.

Bos en Lommer

Het project Balans is oorspronkelijk opgezet om lacunes in het aanbod voor jongeren die overlast veroorzaken op straat te vullen en is dus wat dat betreft een project dat goed past in Jeugd en Veiligheid. Het is echter ook een duur project en het loopt al zo lang dat gedacht moet worden aan structurele financiering voor deze aanpak. Het geld dat daarmee vrijkomt kan dan ingezet worden voor nieuwe projecten op het gebied van Jeugd en Veiligheid. Het idee vanuit Bos en Lommer om daarmee bijvoorbeeld een Veilige Vindplaats te creëren, past goed in de constatering dat er te weinig accommodatie is voor jongeren in Bos en Lommer én in het uitgangspunt van de stadsdelen en de centrale stad om zoveel mogelijk succesvol gebleken instrumenten in te zetten.

Oud West

Gezien het feit dat de uitvoering van het project kickboksen (met sociale vaardigheidstraining) nog niet gestart is in Oud West, is een beoordeling van dit project (nog) niet op zijn plaats. Wel kan geconstateerd worden dat het project past in de wens van het stadsdeel en van jongeren om meer activiteiten aan te bieden en tegelijkertijd meer zicht te krijgen op de individuele jongeren.

Wie, wat, wanneer?

Wat	Wie	Wanneer
Lopende projecten voortzetten	Stadsdelen	2003
Actualiseren stadsdeelschema's	Programmacoördinator	2003 en 2004
Uitvoeringsplan 2004 opstellen, inclusief heroverwegen bestaande projecten	Stadsdelen i.s.m. klankbordgroep	Medio 2003, zodat aanbod opgenomen kan worden in begroting 2004

8 Naar meetbare resultaten

Overkoepelend doel van dit plan is het leveren van een *aantoonbare* bijdrage aan het verhogen van de veiligheid op straat, waar deze in het gedrang is gekomen door onacceptabel gedrag van jongeren tot en met 24 jaar.

Er kleeft echter een fundamenteel probleem aan de aantoonbaarheid van de bijdrage zoals die in dit plan wordt voorgesteld. Achterhaald moet namelijk worden of iets *niet* is gebeurd - overlast en criminaliteit door jongeren op straat. Vervolgens willen we zelfs een causale verklaring voor deze 'non-gebeurtenissen' geven - een onmogelijke opgave. En omdat het bij Jeugd en Veiligheid - en in dit plan - ook nog eens gaat om een combinatie van maatregelen op preventief, curatief en repressief gebied op zowel het niveau van de stadsdelen als op districtsniveau en stadsbreed is het extra moeilijk om een verband aan te tonen tussen eventuele veranderingen in de omgeving en de uitvoering van dit plan. Het kan immers ook één van de andere maatregelen zijn geweest die effect heeft gehad.

Daarom wordt in de evaluatie en monitoring van dit plan onderscheid gemaakt tussen de resultaten van de inspanningen per voorgestelde activiteit en de effecten van die inspanningen op (het gevoel van) veiligheid op straat in de stadsdelen.

8.1 Resultaten per maatregel

De resultaten van de inspanningen per voorgestelde activiteit worden jaarlijks geëvalueerd en vastgelegd in een overkoepelende evaluatie Jeugd en Veiligheid. De eerste van deze overkoepelende evaluaties wordt begin 2004 opgeleverd onder verantwoordelijkheid van de programmacoördinator. Om activiteiten ook bijtijds te kunnen bijsturen, wordt daarnaast half jaarlijks de voortgang van de activiteiten en van de inspanningen gemonitord. In het kader van die half jaarlijkse monitoring en in het kader van de jaarlijkse overkoepelende evaluatie van de activiteiten zal de programmacoördinator driemaandelijks inventariseren of alle betrokken partijen de beloofde inspanning leveren, of de gewenste resultaten op het geplande tijdstip bereikt zijn en zo niet, waarom niet. De betrokken partners zijn daarbij overigens zelf verantwoordelijk voor het bijhouden en leveren van cijfermateriaal dat betrekking heeft op de aantallen bereikte jongeren.

Concreet dienen in 2003 de volgende resultaten te worden behaald:

- 1 *Eind 2003 is door de stadsdelen gezamenlijk een aanpak opgezet die zich specifiek richt op de praktische aanpak van groepen jongeren.*
 - In maart 2003 zijn alle (bekende) groepen jongeren op straat in de stadsdelen getypeerd;
 - Begin 2004 zijn er voor minimaal zes groepen jongeren op straat plannen van aanpak ontwikkeld en uitgevoerd;
 - Begin 2004 veroorzaken deze groepen geen overlast meer of zijn ze verdwenen;
 - Voor elk van die plannen van aanpak is vastgelegd welke successen zijn behaald en waar de betrokken partners knelpunten zijn tegengekomen en hoe deze zijn opgelost;
 - In maart 2004 ligt er een draaiboek voor de groepsgerichte aanpak;

- In het uitvoeringsplan 2004 is door de stadsdelen een opzet voor de structurele implementatie van de aanpak opgenomen;
 - Op langere termijn (eind 2004) zijn alle jongeren die op straat rondhangen bekend bij de relevante netwerken;
 - Alle ouders van die jongeren zijn dan ook bekend;
 - In 2004 zijn alle relevante instellingen bekend met de methodiek.
- 2 *De bestaande structuur van onder andere casuïstiek overleg vanuit Justitie in de Buurt, netwerk 12+ en Werkvirus is na 2003 zodanig geoptimaliseerd en gestroomlijnd dat de inbreng van signalen en de afstemming en terugkoppeling van activiteiten tussen organisaties en instellingen een sluitend geheel vormen.*
- In januari 2003 is een standaardregistratieformulier ingevoerd in de netwerken.
 - In de zomer van 2003 is een kaart gereed waarop aangegeven is per stadsdeel welk netwerk er is voor welk type jongeren en welke partijen daarbij betrokken zijn. Daarbij is tevens in kaart gebracht welke verwijzings- en toeleidingsmogelijkheden er nu zijn.
 - In het najaar van 2003 is het functioneren van de afzonderlijke netwerken in kaart gebracht.
 - In het najaar van 2003 – zijn op basis van de inventarisatie, de ervaringen en nieuw gemaakte afspraken met (regionale) instellingen - protocollen opgesteld voor de signalering, toeleiding en terugkoppeling via de netwerken.
- 3 *Vanaf 2003 zetten stadsdelen (meer preventieve) maatregelen effectiever in.*
- Eind 2003 zijn de stadsdeelschema's geactualiseerd, waarbij ook in kaart is gebracht wat zowel het kwantitatieve als kwalitatieve bereik is van het reguliere aanbod vanuit de stadsdelen.
 - In de zomer van 2003 is een uitvoeringsplan 2004 opgesteld door de stadsdelen waarin de inzet van de Jeugd en Veiligheidgelden in 2004 onderbouwd wordt met de ervaringen die zijn opgedaan en de kennis die is opgebouwd in 2003.
 - Eind 2003 zijn de afzonderlijke projecten Jeugd en Veiligheid herbezien in het licht van de (geactualiseerde) probleem- en aanbodanalyse op stadsdeelniveau.

8.2 Effecten van de maatregelen

Uitgangspunt van dit Meerjarenplan is dat als alle gewenste resultaten worden behaald, er een substantiële bijdrage is geleverd aan het verhogen van de veiligheid op straat. Of het effect echter ook daadwerkelijk is dat onveiligheid en onveiligheidsgevoelens veroorzaakt door jongeren op straat afnemen, en vooral ook of dat effect daadwerkelijk toe te schrijven is aan de geleverde inspanningen is – zoals gezegd – nauwelijks aan te tonen.

Dit probleem kan overigens wel enigszins ondervangen worden door het benutten van zoveel mogelijk verschillende informatiebronnen. Om die reden zullen verschillende methoden worden ingezet voor het verzamelen van indicatoren voor de effectiviteit van de maatregelen in dit plan: er worden enquêtes gehouden onder bewoners rondom de aangepakte overlastplekken, er worden diepte-interviews gevoerd met ambtenaren, veldwerkers, Justitie in de Buurt, politiefunctionarissen en andere betrokkenen en er wordt een analyse uitgevoerd op cijfers afkomstig uit de politieregistratie, de meldpunten overlast en de tweejaarlijkse Leefbaarheidsmonitor.

Daarbij wordt aangetekend dat het uitdrukkelijk gaat om *indicatoren* voor de effectiviteit - en dat dus niet gezegd kan worden dat het niet bereiken van (één van) de onderstaande doelstellingen betekent dat de maatregel ook niet effectief is. Met name als het gaat om cijfers met betrekking tot zaken als het aantal aangiften in de wijkteams en het aantal aangehouden jeugdige verdachten is het immer heel goed mogelijk dat het effect van de extra inspanning in eerste instantie juist is dat de cijfers *toenemen*. Voorwaarde voor een betrouwbare evaluatie is dan ook dat er een tamelijk lange periode ligt tussen nulmeting en effectmeting. En hoewel ook deze metingen - net als de meting van de resultaten van de inspanningen - jaarlijks zullen plaatsvinden, zijn de onderstaande doelstellingen dus effecten die beoogd worden op de lange termijn.

Concreet wordt er op lange termijn gestreefd naar:

- afname van het aantal groepen dat op basis van de Shortlist Groeps-criminaliteit als overlastgevend of crimineel wordt getypeerd met 50%;
- afname van het aantal aanhoudingen van jongeren in de stadsdelen;
- afname van het aantal aangiften in de stadsdelen;
- afname van het percentage mensen dat zich (wel eens) onveilig voelt op straat in de eigen buurt volgens de tweejaarlijkse leefbaarheidmonitor tot het Amsterdams gemiddelde.

Daarnaast zijn er effecten die wel concreet gemeten kunnen worden op wat kortere termijn en waarbij de relatie met de inzet daadwerkelijk gelegd kan worden - namelijk het effect van de maatregelen op het gevoel van veiligheid van bewoners direct rondom de bekende overlastplekken én het effect van de maatregelen op de informatiepositie van betrokken partners.

Effecten op (het veiligheidsgevoel van) bewoners

Rondom de overlastplekken zal bij de start van het plan een enquête worden uitgezet die als nulmeting dient. Ongeveer drie maanden na afronding van de afzonderlijke plannen van aanpak zal deze enquête herhaald worden om effecten in beeld te brengen.

In aansluiting op de resultaten van een literatuurstudie die onlangs is uitgevoerd naar de verschillende operationalisaties van subjectieve veiligheid in binnen- en buitenland²² zal in de te ontwikkelen enquête uitgebreid worden ingegaan op onveiligheidsgevoelens en de factoren die daarop mogelijk van invloed zijn. Te denken valt dan aan het meten van:

- Onveiligheidsgevoelens in de eigen woonbuurt, uitgebreid met de vraag of mensen zich 'op hun gemak voelen in de eigen buurt'.
- De eigen inschatting van respondenten van het risico dat zij slachtoffer worden van criminaliteit
- Het gebruik van media. Dit om de veronderstelling dat media veel invloed hebben op onveiligheidsgevoelens te staven.
- Normen en waarden van de respondenten. Dit omdat onveiligheid door veel mensen gekoppeld wordt aan een algemene verharding van de samenleving, een toename van de hoeveelheid geweld en een gebrekkig besef van normen en waarden onder jongeren. Onbekend is echter of er een verband is tussen dit soort opvattingen en onveiligheidsgevoelens.
- Bekendheid met de genomen maatregelen.

Noot 22 *Onveiligheidsgevoelens in Amsterdam. Een quickscan van literatuur.*, DSP-groep, 2002

Te behalen resultaten zijn dan:

- 80% van de bewoners rondom overlastplekken kennen de aanpak;
- 90% van de bewoners ondervindt daadwerkelijk minder hinder of overlast dan bij de nulmeting;
- 70% van de bewoners voelt zich ook veiliger en/of meer op hun gemak in de buurt in relatie tot de ingezette maatregelen.

Hierbij wordt overigens nogmaals aangetekend dat het om een pilot gaat, en dat de stadsdelen met de enquêtes onder bewoners met name streven naar inzicht en analyse op basis waarvan de aanpak en/of de communicatie daarover zo nodig aangepast kunnen worden. Het niet direct behalen van de gestelde effecten betekent dan ook niet dat de aanpak niet zou werken.

Effect op de informatiepositie van de betrokken partners

Naast de afname van concrete overlast en het toenemen van de veiligheidsgevoelens van bewoners rondom overlastplekken, dient de voorgestelde aanpak ook om de informatiepositie van partners te verbeteren. Daarom dienen zaken als het leerproces, de ontwikkelde aanpakken en de (verandering in) typering van (groepen) jongeren vastgelegd en gecommuniceerd te worden.

Uiteindelijk dient dat eind 2004 erin te resulteren dat:

- 100% van de overlastjongeren bekend is bij de betrokken netwerken op stadsdeelniveau;
- 100% van hun ouders bekend is;
- alle (betrokken) instellingen en organisaties bekend zijn met de methodiek en de werkprotocollen.

9 Organisatie en structuur

Gezien de reikwijdte van de centrale doelstelling van Jeugd en Veiligheid in district 8, en gezien de aard van de geformuleerde subdoelstellingen, is een samenhangende aanpak een voorwaarde voor het slagen van dit plan. De samenwerking en samenhang tussen de – onderling sterk verschillende – partners in de stadsdelen vereist een heldere regie en overeenstemming over de verdeling van verantwoordelijkheden.

De concrete uitvoering van dit Meerjarenplan Jeugd en Veiligheid gaat in 2003 van start. Het stadsdeel Westerpark is in eerste instantie verantwoordelijk voor het (zo snel mogelijk) aantrekken van de programmacoördinator. Deze is vervolgens verantwoordelijk voor de dagelijkse uitvoering van het beleid en voor het monitoren en (laten) evalueren van het beleid. De programmacoördinator neemt tevens deel aan de Regiegroepen Jeugd en Veiligheid in elk van de drie stadsdelen.

De dagelijkse (proces) aansturing van de programmacoördinator ligt bij het hoofd Welzijn van het stadsdeel Westerpark. Inhoudelijke aansturing vindt plaats vanuit de klankbordgroep Jeugd en Veiligheid van district 8, waarin beleidsmedewerkers Veiligheid en Jeugdbeleid van de drie stadsdelen, Justitie in de Buurt en de politie zitting hebben. De subdriehoek heeft daarbij een adviserende rol.

Op uitvoerend niveau legt en onderhoudt de programmacoördinator bovendien de contacten met relevante partners als de lokale netwerken, scholen, jongerenwerk, straathoekwerk, bewoners(organisaties), GGD, jeugdzorg, maatschappelijk werk, hulpverleningsinstellingen, Nieuwe Perspectieven, sociale dienst, woningbouwverenigingen en RIAGG.

9.1 Communicatie

Essentieel voor het welslagen van de activiteiten die worden voorgesteld in dit plan is het draagvlak onder relevante instellingen en organisaties. Voordat contacten worden gelegd met organisaties en instellingen in de *uitvoering* dienen relevante organisaties en instellingen dan ook geïnformeerd te worden over de *inhoud* van dit plan. Hiervoor zal in januari 2003 – na accordering van het plan door het stedelijk bestuur – door de klankbordgroep Jeugd en Veiligheid een kort communicatieplan worden opgesteld, waarin is opgenomen wie wanneer op welke wijze geïnformeerd wordt.

In dat communicatieplan wordt tevens een voorstel gedaan voor het informeren van bewoners op stadsdeelniveau. Het gaat hierbij om algemene informatie over wat de stadsdelen gaan doen, wat bijvoorbeeld middels stadsdeelbulletins en algemene bewonersbijeenkomsten kan worden gecommuniceerd. Meer specifiek dienen daarnaast bewoners te worden geïnformeerd over de plannen van aanpak die rondom overlastplekken worden ontwikkeld. De programmacoördinator verzorgt – samen met de betrokken partijen – deze informatieverstrekking.

9.2 Profiel van de programmacoördinator

Kernverantwoordelijkheden

Beleidsuitvoering:

(zorgdragen voor) uitvoering van de aanpak zoals beschreven in hoofdstuk 6.

Ketenmanagement:

vastleggen van de afspraken met alle betrokkenen en sluiten van convenanten.

Monitoring:

zorgdragen voor rapportagesysteem zoals beschreven in hoofdstuk 8.

Taken

Coördinatie en uitvoering:

bij elkaar halen partijen en zorg dragen voor de uitvoering van afgesproken activiteiten.

Productontwikkeling:

ontwikkelen van draaiboek en/of protocollen én ontwikkelen van netwerkkaart zoals beschreven in hoofdstuk 6.

Besluitvorming:

voorbereiding overleg klankbordgroep en subdriehoek.

Budgetbeheer:

stadsdelen ondersteunen bij de keuze voor de inzet van financiën na 2003.

Relatiebeheer:

deelname aan lokale netwerken met oog op planning en uitvoering van beleid en projecten.

Afstemming:

deelname aan stedelijk overleg Jeugd en Veiligheid en lokale Regiegroepen Jeugd en Veiligheid.

Rapportage:

verzamelen gegevens voor monitoring en evaluatie en zorgdragen voor half jaarlijkse rapportage met betrekking tot voortgang en resultaten.

Functie eisen

- De projectleider moet bekend zijn met de werkwijze van politie, justitie en stadsdeel
- De projectleider moet bekend zijn met jeugdzaken
- De projectleider moet in staat zijn een bestuurlijk netwerk te voeden en te vernieuwen en te zorgen dat signalen van operationele netwerken worden omgezet in beleid.
- De projectleider moet zelfstandig en correct kunnen rapporteren (schriftelijk en mondeling)
- De projectleider moet projectmatig kunnen werken en praktisch en slagvaardig zijn
- De projectleider moet in staat zijn relaties met diverse partijen op te bouwen en onderhouden.

10 Financiën

De begroting voor 2002 is reeds ingediend bij de Dienst Welzijn Amsterdam als onderdeel van deel 1 (Bouwstenen) van dit plan. Onderstaand aanvullend een overzicht van de begroting voor 2003.

Daarbij geldt dat – zoals eerder in dit plan is aangegeven – de programma-coördinator wordt aangesteld voor de duur van één jaar voor 36 uur per week. Deze uren worden ingezet om de eerste twee sporen van de aanpak in 2003 vorm te geven. In de jaren daarna zullen de stadsdelen deze activiteiten structureel inbedden in hun bestaande beleid en dus zelf financieren. Het Jeugd en Veiligheidbudget wordt ingezet voor projecten op stadsdeel-niveau die zich met name richten op het aanpakken van de oorzaken van probleemgedrag van jongeren. De begroting voor 2004 wordt in de loop van 2003 gespecificeerd in het uitvoeringsplan 2004.

Begroting Jeugd en Veiligheidgelden 2003

Project/activiteit	Kosten
Opzetten (groeps)aanpak	PM
Stroomlijnen netwerken	PM
Ontwikkelen draaiboek	PM
Ontwikkelen netwerkkaart en protocollen	PM
Evaluatie en monitoring	PM
School's Cool Westerpark	50.000
Westerpark Actief	53.955
Balans Bos en Lommer	148.243
Kickboksen Oud West	26.718
Totaal	€ 278.916

Bijlagen

Bijlage 1 Bronnenlijst

Beke, dr B.M.W.A. e.a., *Jeugdcriminaliteit in groepsverband ontrafeld. Tussen rondhangen en bendeforming*, SWP, Amsterdam, 2000

Crok, S., e.a., *Vrijtijdsbesteding jongeren in Amsterdam*, Bureau O&S, Amsterdam, 2002

Flight, S., *Onveiligheidsgevoelens in Amsterdam*, Een quickscan van literatuur, DSP-groep, 2002

Gemert, F. van en E. Wiersma, *Aanpak groepsriminaliteit*, Ministerie van Justitie, Directie Preventie, Jeugd en Sanctiebeleid, Den Haag, 2000

Hakkert, A. e.a., *Groepsriminaliteit*, Ministerie van Justitie, Directie Preventie, Jeugd en Sanctiebeleid, Den Haag, 1998

Nauta, O. en P. van Amersfoort, *Jeugdige verdachten in Amsterdam 1996-2000*, DSP-groep, Amsterdam, 2002

Steenhoven, P. van der, *Buurtindicatoren Jeugd in Amsterdam 2001*, Bureau O&S, Amsterdam, 2001

Taakgroep Harde Kern Jeugd, *Hoofdpijnenadvies Aanpak Harde Kern jeugd*, Afdeling OOV, Sector Algemeen Bestuur, Bestuursdienst Amsterdam, 2002

Stadsdelen en district

Augustin, J. en S. Abdallah, *Onderzoek problematiek 12-18 jarigen in de Hugo de Groot- en Frederik Hendrikbuurt*, Stichting Welzijn Westerpark, 2001

Bruggeman, D.A.G., *Verslag Youth Check & Report Oud West*, Stichting Alexander, Amsterdam, 2001

Nauta, O. e.a., *Leefbaarheidsmonitor Bos&Lommer*, DSP-groep, 2002

Pel, A. van, *Oud West, Thuis Best*, Van Dijk, Van Soomer en Partners (DSP-groep), Amsterdam 2001

Postma, W., *Justitie in de Buurt. Plan van Aanpak Amsterdam Groot Oud West*, 2000

- *Evaluatie Project Balans*, 2001
- *Integraal Jeugdbeleid in Oud West*, 2002
- *Jaarplan 2002 en Jaarplan 2003*, District 8
- *Meerjarenplan Jeugd en Veiligheid district 8. Deel 1: Bouwstenen*, 2002
- *Nota Jeugdbeleid 2002-2006 Bos en Lommer*, 2002
- *Notitie Jeugdnetwerken Westerpark*, Staf Jeugdzaken, 2002
- *Projectvoorstel Bevorderen economische aantrekkingskracht Kinkerstraat door verbetering veiligheidssituatie en voorkoming jongerenoverlast in het kader van Urban*.
- *Veiligheid Voorop*, Integraal Veiligheidsplan Bos en Lommer, 2002
- *Veiligheid: dat doen we samen*, Wijkveiligheidsnotitie 2002, Westerpark
- *Startnotitie Jeugdveiligheidsplan*, stadsdeel Westerpark, 2002